

DOMOVINA

Upravištvo „Domovine“ v Ljubljani, Prešernova ulica 54
Uredništvo „Domovine“, Knaflova ulica 5/II., telefon 72

Izhaja vsak četrtek

Naročnina za tuzemstvo: četrtletno 7-50 Din, polletno 15 Din, celoletno 30 Din; za inozemstvo: četrtletno 12 Din, polletno 24 Din, celoletno 48 Din. — Račun poštne hranilnice, podružnica v Ljubljani, št. 10.711.

SLS ni storila doslej še ničesar za Slovenijo

Bahanje s pavovim perjem — Klerikalci z radikali dosledno odklanjajo vse predloge opozicije — Klerikalci v strahu, da bi izgubili ministrske stolčke, tako plešejo, kakor jim radikali svirajo

Ko so klerikalci stopili v vlado, so bile razmere take, da bi bili lahko izsilili za svoje podpiranje zapuščenih radikalov največje koristi za Slovenijo. Nihče ni hotel reševati radikalov, samo naša SLS je v velikem hrepenju po lepih ministrskih stolčkih stvorila z radikali novo vlado. Ker se je SLS strašno, toda neutemeljeno bala, da bi jo prehitela kakšna druga stranka, ni stavila za svoj vstop v vlado prav nikakih pogojev. To izdajstvo koristi slovenskega ljudstva po SLS se vsak dan bolj jasno kaže.

SLS je v finančnem odboru glasovala za nespremenjene visoke davke, za nespremenjene visoke takse, proti odpravi davka na ročno delo, proti odpravi davka na poslovni promet. To je storila SLS kljub temu, da je svoječasno sama to zahtevala. Da bi klerikalci zakrili to svoje izdajstvo preobremenjenih davkoplačevalcev, se sedaj hvalijo s tem, ker se je vlada končno vendarle odločila, da sprejme vsaj nekatere predloge SDS, ki jih je vladna večina v finančnem odboru odklonila. Sem spada predvsem prevedba kronskih upokojencev na dinarske pokojnine, obnova davčnih oprostitev za nove zgradbe v vsej državi ter odprava 30odstotnega izrednega pribitka na dohodnino. Finančni minister je tudi držal besedo, dano finančnemu odboru še pod prejšnjo vlado, glede moratorija za odplačilo davčnih zaostankov, ki se bodo po višini davčnih dolgov lahko plačali v roku štirih prihodnjih let. Nadalje se bodo smeli na račun davčnih dolgov namesto gotovine sprejemati 20odstotne priznanice pridržanih kronskih novčanic, toda samo one, ki se glase na ime dolžnika. Hranilne vloge na vložne knjižice in na tekoči račun so proste vseh davkov in doklad. Eksistenčni minimum je povišan na 6000 Din. Vrednostna taksa pri nepremičninah se zmanjša od 2 na 1 odstotek, pri nepremičninah pa od 6 na 4 odstotke. Plačilo takse za konzum v gostilnah in kavarinah se bo odslej vršilo payšalno. Koncerti, predstave, ki jih prirejajo šole in šolske organizacije, razna človekoljubna društva, Sokoli, Orli, telovadna in sportna društva, invalidske organizacije itd., so prosti takse.

Vsa ta dopolnila k proračunu (amandmane) je sprejel ministrski svet ne morda na

pritisak SLS, kar bo mogoče verjela le kakšna ženičica, verna bralka «Domoljuba», temveč pod pritiskom splošne javnosti v Jugoslaviji, kajti za te olajšave, ki jih je zahtevala SDS in vsa opozicija, so pač gotovo tudi radikalni in klerikalni pristaši. Če bi bili za te olajšave, ki končno poleg drugih ogromnih davčnih bremen ne pomenijo baš mnogo, samo naši klerikalci, bi jih prav gotovo ne dobili. Klerikalci pač ne vodijo radikalov, kar je jasno. Radikali so na vse to pristali, ker je v vrstah njihovih pristašev začelo pokati in grmeti.

Glavno, česar klerikalci niso dosegli, ker radikali niso za to, pa je dejstvo, da se dohodnina ni prav nič omilila. To pa je tisti davek, pod katerim krvavi vse naše gospodarstvo. In ta davek je najhujši v Sloveniji. Tu bi morala SLS doseči vsaj spremembo kronske lestvice v dinarsko.

Posebej za Slovenijo, ki je davčno najbolj obremenjena pokrajina v državi, ni SLS dosegla še ničesar. To se pravi z drugimi besedami: **SLS je v vladi le privesek radikalov brez soodločevanja in mora tako plesati, kakor svirajo radikali, kakor radikalom prija iz strankarskopolitičnih ozlov.**

Bahanje s pavovim perjem ne bo prevaralo mislečih ljudi, ki se dobro zavedajo, da od klerikalne «moči» v vladi ni pričakovati absolutno ničesar.

Državni proračun bo sprejet, kakor so si ga radikali zamislili in kakor radikalom kaže, SLS bo le zanj glasovala zato, da bo lahko še sedela v vladi in skušala izbiti iz vladovanja kakšne strankarske koristi. Za Slovenijo posebej je zabeležila doslej le take «uspehe», od katerih ljudstvo nima ničesar. Odstavitev obeh dosedanjih velikih županov v Sloveniji, ki sta bila oba izvrstna uradnika, pač ni ljudska korist.

Za to, da bo SLS še manj zahtevala, so radikali začeli «glihati» z drugimi strankami za vstop v vlado, s čimer pripravljajo klerikalcem večer strah pred izgubo ministrskih stolov.

Politika, ki jo vodi sedaj SLS, je škodljiva Sloveniji. Ako bi bilo klerikalcem res za gospodarske koristi Slovenije, bi bil njihov nastop odločnejši. Oni bi morali zahtevati to, kar gre nam Slovencem, ki hočemo biti enakopravni v državi. Ako se pa bi tem njihovim zahtevam ne ugodilo, bi morali odstopiti in s tem pokazati, da za svoje opravičene zahteve odklanjajo celo ministrska mesta. Vse to klerikalcem seveda ne bo padlo na um, temveč bodo lepo glasovali za sprejem proračuna, ki v glavnem ne zmanjšuje težkih davčnih bremen, kar bo najbolj občutila Slovenija, ki je večino svojih glasov zaupala SLS.

Predlogi poslancev Naprednega bloka v ljubljanski skupščini

Danes priobčujemo, kakor smo obljubili, nekaj nadaljnjih važnih predlogov, ki so jih stavili napredni poslanci v ljubljanski oblastni skupščini.

Predlog Ivana Tavčarja in tovarišev

o pokrajinskem starostnem in invalidskem zavarovanju.

Pri obstoječih političnih razmerah v državi ni pričakovati, da se izvede za vso državo starostno in invalidsko zavarovanje. Vsi gospodarski, socialni in upravno-organizatorni pogoji so pa dani, da se za Slovenijo lahko uvede pokrajinsko starostno in invalidsko zavarovanje za vse one delavce in nameščence, ki tega zavarovanja še niso deležni.

Zato skleni oblastna skupščina:

1.) Oblastnemu odboru se naroča, da stopi v zmislu člena 88. zakona o samoupravah v stik z mariborsko oblastno skupščino glede proučevanja vprašanja, kako naj se izvede

za Slovenijo starostno in invalidsko zavarovanje delavcev in nameščencev.

2.) K proučevanju tega vprašanja je pritegniti zastopstva strokovnih organizacij delavcev in nameščencev ter Delavsko zbornico, ki ima tozadevno izdelanih že več načrtov.

3.) Že v prihodnji oblastni proračun naj se vstavi primerna postavka za izvedbo zavarovanja za starost in invalidnost.

Predlog Frana Zebala in tovarišev

o bivših deželnih cestah in mostovih.

Bivše deželne ceste in mostovi prve in druge vrste v ljubljanski oblasti se nahajajo v tako slabem stanju, da bo kmalu ves promet onemogočen.

V naši oblasti imamo povsem močno razvito lesno industrijo, ki težko zadosti svojim potrebam, in to zaradi ovire slabih cest pri dovozu in odvozu lesa. Iz gospodarskega ozira je posebne važnosti, da so ceste v naj-

boljšem redu in je treba posebno skrb imeti pri vzdrževanju teh cest. Vpoštevati je treba tudi, da se od te industrije preživlja velik del siromašnega prebivalstva.

Ljubljanska oblast se nahaja v bližini državnih mej in je že iz strateških ozirov nujno potrebno, da so ceste in mostovi vsaj v dobrem stanju.

Zato predlagamo: Oblastna skupščina naj sklene: Oblastnemu odboru se naroča, da takoj v sporazumu z gradbeno direkcijo preskrbi pri sestavi proračunov potrebne kredite za boljše vzdrževanje bivših deželnih cest in mostov prve in druge vrste.

Predlog Ivana Mohoriča in tovarišev

o podpori strokovnim nadaljevalnim šolam.

Vedno težavnejša borba za obstoj zahteva, da se strokovni izobrazbi obrtnega in trgovskega naraščaja posveča posebna pažnja. To izobrazbo nudijo pretežno večini naraščaja obrtne in trgovske nadaljevalne šole. Teh šol smo imeli lansko leto v Sloveniji še 50, letos jih je samo 44, in kakor je podoba, jih bo bodoče leto še manj, ker državni proračun ne predvideva za te šole niti ene desetine podpore, ki bi bila potrebna in ki jim po obstoječih predpisih pripada.

Po točki 11. člena 2. zakona o oblastnih in srezkih samoupravah spada v področje oblastnih samouprav tudi sodelovanje pri strokovnem izobraževanju, torej tudi skrb za strokovno nadaljevalno šolstvo. Večina teh šol danes zaradi nezadostnih kreditov nima niti potrebnih učil, knjig in drugih pripomočkov, in pri mnogih šolah se mora leto zaradi nezadostnih vzdrževalnih sredstev predčasno zaključiti. Za tekoče leto je potreben v to svrhu znesek 2.233.000 Din, a predlog državnega proračuna predvideva le neznamenat prispevek na to vsoto. Ker je od uspešnega delovanja teh šol odvisna strokovna kakovost trgovskega in obrtniškega naraščaja, mi je čast predlagati skupščini, da sklene, da se kot podpora strokovnim nadaljevalnim šolam v oblasti v zmislu točke 11. člena 2. zakona o oblastnih samoupravah preliminira znesek 200.000 Din.

Predlog dr. Dinka Puca in tovarišev

o suševalnih delih na ljubljanskem Barju in o regulaciji Ljubljanice.

Ena najnujnejših zadev v naši oblasti je vprašanje osušitve ljubljanskega Barja in regulacije Ljubljanice. Izvrševanje tozadevnega velikopoteznega načrta je ustavila svetovna vojna in sedmo leto teče, odkar se ni v tem pogledu napravilo nič. Posledica tega so redne vsakoletne poplave na Barju, ki bi morale biti ena najplodnejših ravnin v naši deželi, na kateri pa je vsaka melioracija tako rekoč izključena, dolder ni regulirana Ljubljana in s tem tudi nivo talne vode. Preti pa tudi še druga nevarnost, namreč ta, da dosežanja dela popolnoma propadejo. Piloti, zabiti še pred vojno v strugo Ljubljanice, so začeli gniti. Ako odnehajo, bo talna voda, ki je pod velikim pritiskom iztisnila v zemlji se nahajajočo plast mivke, teren se bo pogreznil, obrežni zidovi pa nagnili. V tem primeru obstoja nevarnost tudi za hiše, zlasti na levem bregu Ljubljanice. Ker je pristojnost oblastne samouprave glede na člen 2. in 3. zakona o oblastnih samoupravah brez dvoma, predlagam, da visoka oblastna skupščina sklene: Oblastnemu odboru se naroča, da nemudoma stopi v stik z vsemi v poštev prihajajočimi činitelji, zlasti pa z ministrstvom za kmetijstvo in vode v svrhu, da se nemudoma zagotovijo dovoljna denarna sredstva za dovršitev osuševalnih del na ljubljanskem Barju in regulaciji Ljubljanice.

Predlog Ivana Mohoriča in tovarišev

o podpori zavodu za pospeševanje obrti.

Poročilo g. velikega župana, ki nam je bilo podano na otvoritveni seji skupščine, ugotavlja silno nazadovanje mnogih panog domače industrije, ki so za pasivne kraje ljubljanske oblasti velikega pomena, ker nudijo prebivalstvu v teh krajih skoro edino možnost zaslužka. Obenem je v tem poročilu konstatirano, da zavod za pospeševanje obrti ne razpolaga s potrebnimi krediti, da bi razvil ono aktivnost s prirejanjem tečajev, krajevnih razstav, poučnih predavanj, ekskurzij in študijskih potovanj, ki je za pospeševanje in napredek obrtništva v naši oblasti potreb-

na. Težak položaj našega obrtništva spričo rastoče konkurence tovarniških podjetij kakor tudi vedno močnejšega pritiska inozemske konkurence je razviden iz mnogobrojnih resolucij strokovnih obrtniških organizacij in zadrug. Velik tehnični napredek obrtništva in industrije v inozemstvu zahteva odločno, da se tudi naše obrtništvo prilagodi zahtevam tehničnega napredka ter da modernizira in racionalizira svoje obrate. Posebno nujno pa je to za obrtništvo ljubljanske oblasti, ki je po svoji legi kot obmejna oblast najbolj izpostavljena pritisku inozemske konkurence.

Znano je, da se je že v konzularni pogodbi z Italijo dovolilo naseljevanje italijanskih obrtnikov pri nas in da bodo to ugodnost v najkrajšem času dobile tudi ostale države. Italijanska pogodba je bila od narodne skupščine že lani sprejeta in bo morda v najkrajšem času ratificirana ter stopila v veljavo. Tedaj bo nastal za naše obrtništvo mnogo težji položaj in eksistenčna borba. Zato je potrebno, da se intenzivno pospešuje njegov napredek, da bo moglo izdržati konkurenco priseljevanja.

Razvoj razmer v naši državi zahteva, da se poskrbi tudi za uvedbo novih panog obrtovi, ki pri nas sploh še niso zastopani, odnosno le v neznamenit meri. To so lukrativne stroke raznih kemičnih, elektrotehničnih in galanterijskih strok pa tudi tekstilnih panog, kjer bi imelo naše obrtništvo v bodoče neomejeno možnost udejstvovanja.

Vsak denar, potrošen v te svrhe, predstavlja važno produktivno investicijo, ki se bo ljubljanski oblasti v povečani davčni moči obrtništva stotero obrestovala. Zato je že pred vojno bivši deželni zbor v polnem razumevanju važnosti pospeševanja obrti in domače industrije votiral v te svrhe v zadnjem proračunu pred vojno 40.000 kron, kar bi odgovarjalo danes vsoti približno 440.000 Din.

Po členu 2. zakona o oblastnih samoupravah spada pospeševanje obrti v delokrog oblastnih skupščin.

Ker državni proračun za leto 1927./1928. ne predvideva zadostnih kreditov za prirejanje tečajev, poučnih predavanj, razstav in ekskurzij v svrhu pospeševanja obrti in ker se letos priredi v Ljubljani velika obrtniška

Soteščan:

Med trnjem in osatom

(Povest.)

(Dalje.)

«Samo zine naj kdo kaj slabega. Videl bo, po čem bo dišalo,» se je postavila mlada Urbinka.

«O, seveda! Pa povej, odkod je denar?»

«Vprašaj pri sodišču. Tam me niso sodili.»

Martin je šel na sodišče, kjer pa ni izvedel drugega, kakor da je denar pošteno pridobljen. To mu ni utešilo radovednosti, ki je naraščala, ker ni mogel dognati, kako je prišla žena do tolikega premoženja. Tudi Gorenc mu ni mogel dati željenega pojasnila.

Nekega večera so Lojzo radi tega zopet ostro prijeli. «Ako mi ne poveš, odkod je denar,» ji je Martin zapretel, «tedaj ga ne maram in odklanjam hranilno knjižico. Deni jo, kamor hočeš, samo da je ne vidim...»

«Tega ne povem, ker je skrivnost...»

«Žena ne sme imeti skrivnosti pred možem.»

«Martin, nikar me ne muči. Ne morem drugače...»

«Prav. Zato pa obdrži denar ter ga hrani, kjerkoli hočeš. Mene zanaprej ne briga: tvoja dota znaša le tistih borih dvajset tisoč, kakor jih izkazuje ženitovanjska pogodba.»

«Martin, ne bodi vendar takšen!»

«Tiho! Kdo ve, kaj se bo še vse pripetilo. Denar ima moč...»

Ves teden je ležala na mizi hranilna knjižica, končno jo je spravila Lojza v svojo

skrinjo. Namenila jo je onemu, ki bo skoro prijokal v razdvojeno družino — svojemu novorojenemu otroku.

Mož ji od takrat ni omenil besedice o denarju. Ljubezen do žene je pojemala, ugasla je zadnja iskrica, niti bližajoči se rodbinski dogodek je ni mogel več obnoviti. Motil se je edinole z delom in zabaval z živinico, tožeč ji svojo nesrečo.

Tem zgovornejša pa je bila Urbinka v prepiru in besedičenju z mlado gospodinjjo. Po večkrat na dan sta trčili skupaj; spopad je bil tem hujši, kadar Martin ni bil navzoč. Takrat nista izbirali izrazov, ki sta jih druga drugi metali v obraz.

Temni oblaki, ki so se že delj časa zbirali nad njima, so se utrgali nekoč, ko je Martin odšel na sejem.

«Ti si moja nesreča!» je tarnala prepirljiva starka. «Kar si pri hiši, mimam več mirne ure.»

«Vi ste moja smrt,» je jadikovala Lojza. «Konec mora biti, Vas ali mene.»

«Pomagajte, ubiti me hoče,» je mati klicala na pomoč.

«Ničesar Vam še nisem storila. O Bog, kako težko se je krotiti! Pojdite, da se ne izpozabim...»

«Od hiše me podiš, od hiše, kjer sem se postarala.»

«Ena pojde, Vi ali jaz...»

«Dobro. Ako mora kdo, pojdem jaz. Toda z mano pojde tudi oče in kravica, katero sva si izgovorila.»

«Kar hočete, vzemite, samo da greste...»

Milo je zajokala stara Urbinka in hitela k možu na dvorišče. Starec se je prestrašil, misleč, da se je pripetila kakšna nezgoda.

«Pojdiva, stari, pojdiva!» mu je govorila v pretresljivem joku. «Začniva pripravljati.»

«Kam?» se je stresel od groze. «Kaj se je zgodilo?»

«K hčeri greva v Hrastje. Lojza me je zapodila.»

«A stran hočeš! Premisli, Reza, preden se odpraviva.»

«Odločitev je zapečaten. Hitro bom zbrala najine stvari, ti pa poišči vrv za kravo.»

Starka je zdevala obleko in drugo ropotijo v dve veliki vreči, kateri je starec zvezal skupaj in obesil kravi čez hrbet. «Hi, sivka, zdaj pa gremo,» je vzdihnil in napravil s paljico križ po pesku. Žival je prikimala in pričela stopati; za njo se je opotekala žena, vsa v solzah, ki so ji zalivale oči.

Lojza je stala na pragu ter jima je voščila srečno pot. To sta smatrala za grenko žalitev ob odhodu iz lastne hiše.

«Čakaj, boš že še dobila povračilo,» ji je zapretela odhajajoča Urbinka. «Danes grem jaz, jutri pojdeš lahko ti...»

«Mene ne prežene nobena stvar. Trdo sem sedla.»

Sočutje ginjenih sosedov je spremljalo stara Urbinka na poti iz Razorja k hčeri v Hrastje, kamor se je primožila. «Slabo vračilo bo prejela za tako posojilo,» so modrovali. «Nekdo ji bo že prišel do živega.» Semintja je padla tudi kaka šaljiva opazka, vaški

Politični pregled

razstava za vso Slovenijo in končno ker je nujno potrebno podpirati in organizirati obstoječo domačo industrijo in uvesti v pasivnih krajih še nove vrste domačih industrij, mi je čast predlagati, da sklene skupščina: da se vstavi v proračun oblastne skupščine v obrtnopospeševalne namene znesek 200.000 Din kot podpora zavodu za pospeševanje obrti, da bi mogel razviti svojo aktivnost v prid pospeševanja obrti in domače industrije v polnem obsegu.

Predlog Frana Zebala in tovarišev

radi naprave nove občinske poti Rudnik-Orle.

V občini Rudnik se nahaja vas Orle, ki šteje 35 hišnih števil z okroglo 250 prebivalci. Do sedaj je imela ta vas svojo dovozno pot preko Laverce. Pripomnim, da je vas 460 m nad morjem.

Vaščani so se borili že pred vojno za napravo nove občinske poti iz Rudnika na Orle. Dokaz temu so spisi bivšega deželnega odbora. Po vojni se je ta zahteva ponovno načela, kakor je to razvidno iz spisa gradbene direkcije. — Ker vaščani niso prejeli nikake podpore, so pričeli sporazumno in s pomočjo občine graditi občinsko pot na Orle. Ta pot je dolga 3 km 400 m ter se je le deloma zasilno nanovo napravila v dolžini kakih 2 km. Za to pot se je porabil en del stare poti, na drugi strani pa se je iste preložilo potom razlastitve zemljišč s plačilom ugotovljene odškodnine. Do končne dograditve bi bilo potreba še nekaj nad 300 m dolžine. Dalje je potreba, da se ta pot z gramozom nasuje. Občina Rudnik je k tej napravi prispevala 2500 Din. Požrtvovalnost vaščanov je bila izredna, ker je delalo ročno tlako 25 delavcev skozi 30 dni, ki bi zaslužili, če bi se morali plačevati, okrog 25.000 Din. Prej navedena pot iz Laverce na Orle se nahaja v tako slabem stanju, ker jo morajo vzdrževati posestniki z Orlega, da je težko voziti po njej. Vaščanom z Orlega je nemogoče vzdrževati sedaj kar dve cesti v takem stanju, da bi bili porabljivi za redni promet. Predlagam torej: Oblastna skupščina skleni, da se pri sestavi proračuna ozira in vpoštevata prošnja vaščanov Orlega, odnosno županstva občine Rudnik za primerno podporo.

Minuli teden je Narodna skupščina s 151 proti 109 glasovom

sprejela državni proračun v načelu,

nakar se je začela specialna proračunska debata, ki poteka brez posebno velikega zanimanja, vsaj opozicija itak večinoma govori neposlušajočim ušesom. Le tu in tam pride do malo večje živahnosti. Na dnevnem redu je bilo že več proračunov posameznih ministrstev.

Klerikalci tudi pri proračunskih dopolnilih (amandmanih) niso pokazali volje za koristi Slovenije, vendar je vlada sklenila, da bo predlagala k finančnemu zakonu

vsaj nekatere davčne olajšave, ki jih je stavila že SDS v finančnem odboru.

Pod pritiskom vse jugoslovanske javnosti je vlada, ker pač to radikalom prija iz strankarskih ozirov ne glede na klerikalce, sklenila, da med drugim oprosti davkov nove zgradbe, odpravi izreden 30odstotni pribitek na dohodnino in drugo, o čemer pišemo natančneje v uvodniku. To ni klerikalna zasluga, ker klerikalce imajo radikalni v vladi le zato, da za čast ministrskih mest pomagajo izvrševati radikalne načrte. Ker radikalom omejenjene olajšave gredo v račun, odnosno tudi morajo iti v račun, ker to njihovi vedno upornejši pristaši zahtevajo, se sedaj klerikalci napihujejo z nekakimi uspehi. Večino omejenjenih olajšav je zahtevala SDS in ostala opozicija že v finančnem odboru. Nedvomno je tudi to moment, ki je dovedel radikale do hitrejše odločitve.

Kakor se glase zadnja poročila iz Beograda,

ni gotovo, da bo proračun do konca tega meseca pod streho,

kar bi se moralo zgoditi, ker se bo začelo s 1. aprilom t. l. novo proračunsko leto. Ako torej ne bomo imeli pravočasno proračuna, se bo najbrže sprejela dvanajstina (mesečni proračun) za april.

Drugače je politični položaj dalje prav nejasen. Kolikor toliko gotovo je,

da pred 1. aprilom t. l. ne bo sprememb v vladi,

ker nobena stranka ne bo hotela sedaj iti v vlado, da bi glasovala za pomanjkljiv proračun. Vladna večina pa je vendarle takoj majhna, da na trajnejši radikalno-klerikalni režim ni misliti. Zato so se radikalni že začeli potom svojih zastopnikov razgovarjati s posameznimi strankami, s katerimi bi bilo mogoče stvoriti

ново močnejšo vlado.

Kakšna bi bila ta vlada, ali brez klerikalcev ali obenem z njimi, ni jasno. Gotovo je, da se klerikalci hudo boje kakšnega razočaranja. Posebno, če bi se obnovila vlada RR, bi klerikalci, katerim Radić ni preveč naklonjen, gotovo morali pustiti svoja ministrska mesta drugim. Radić je izjavil,

da je obnovljena vlada RR že gotova stvar, vendar radikalni to zanikujejo. Znano je, da se vabijo v vlado tudi Davidovičevi demokrati. V kolikor so vse te vesti in kombinacije točne, se ne ve, ker se radikalni ne izražajo jasno in ker prav za prav sami ne vedo, kako naj se ravna, posebno ker sta v radikalni stranki dve struji, ki si močno nasprotujeta in vsaka po svoji strani želi drugačno rešitev iz zamotanega političnega položaja.

Med vsemi strankami

najodločneje odklanjajo vstop v vlado samostojni demokrati,

ki so bili že tudi povabljeni na sodelovanje. Dokler se razmere v radikalni stranki ne razčistijo, SDS ne gre v vlado, ker bi taka vlada ne bila stalnejša in bi se sploh ne mogla lotiti resnejšega dela, a resno delo je za našo državo, v kateri kritične gospodarske razmere kriče po ozdravljenju, nujno potrebno.

Samostojnim demokratom ni zadosti, da so se dovolile nekatere davčne olajšave in se ugodilo nekaterim zahtevam, temveč še zahtevajo

čimprejšnje izenačenje neposrednih davkov, enakopravnost vseh državljanov in pametno

hudomušneži so odhod primerjali z begom v Egipt.

Martin je o selitvi slišal že med potjo iz sejma, zakaj novica se je naglo širila po okolici. Takoj bi bil najraje pohitel v Hrastje in pospešil vrnitev, toda prej je hotel ošteti Lojzo, kakor je zaslužila. Kar škripalo je v njem, ko je prišel domov in zaloputnil duril.

«Lojza, kaj si storila? Kje sta oče in mati?»

«Šla sta. Bo vsaj mir v hiši.»

«Tako ravnaš z mojimi starši! Kdo je več, ti ali jaz?»

«Pometali ne boste z menoj. Nisem priberačila.»

«Moji starši so hišo postavili pokoncu, ti pa...»

«No, jaz?»

«Ti jo boš podrla. Menda se že nagiblamo...»

«Ako pade, bo tvoja krivda...»

«Tudi mene si uničila. Padel sem samo enkrat in sedaj propadam telesno in duševno.» — Zajokal je kot otrok ter se je sesedel za mizo. Ko se je izplakal, je odšel v Hrastje nagovarjat starše za povratek.

Jokala je tudi Lojza — prvič na novem domu. Bolečine si je lajšala z zavestjo, da si je sama nakopala to trpljenje. Zbudila se ji je vest ter ji očitala greh — večji, ker je poleg sebe upropastila tudi njega, ki je nedolžen. Kesala se je, ker ga je izvabila v svojo mrežo. Globoko se je čutila ponižano zaradi bojazni, da ni imela poguma sama trpeti, kar je sama zagrešila. Sramotno je pobegnila pod okrilje svoje žrtve.

Ko se je Martin drugo jutro povrnil iz Hrastja, ga je pozdravilo kruljenje lačnih prašičev in kokodakanje kokoši. Lojze pa ni bilo nikjer. Najbližji sosed mu je povedal, da je odšla vsa objokana na vse zgodaj proti Lanišču. S seboj je nesla zavitek obleke — dokaz, da se ne namerava tako hitro vrniti.

Mož je bil neprijetno iznenaden. Opravljivke, ki so sinoči ob vaškem koritu čebljale o odhodu staršev, imajo danes zopet nov snov za polslušno šepetanje. Potolažila pa ga je misel na priložnost, da se Lojze morda na kak način za vedno odkriža. Opravil je najnujnejša opravila, nakar se je preoblekel in napotil v župnišče po nasvet za ločitev.

Župnik ga je sprejel zelo prijazno, a ko je povedal, po kaj je prišel, se mu je lice pričelo nabirati v gube.

«Pustila vas je,» je skomignil z rameni. «Pa sedaj v tem stanju. Ali ne pričakujete družinskega dogodka?»

«Najprej je pregnala starše in potem je šla sama,» je Urbin preslišal vprašanje. «Nisem je podil od hiše in je tudi ne bom vabil nazaj. Najrajši bi se ločil...»

«Nimate tehtnih razlogov. Za navaden prepir ne morete zahtevati ločitve...»

«Odkar sva skupaj, nimam srečnega trenutka. Sam vrag je naju zblizal, ker nisva drug za drugega.»

«Tako ne smete govoriti. Božja volja je bila in proti njej ne smemo godrnjati. Prej bi bili morali vedeti za njene lastnosti, zdaj je prepozno.»

«Pekel je takšno življenje, gospod župnik.»

«Priatelji, pekeli je strašnejši...»

«Rajši bi bil v peklu kakor v takih razmerah...»

«Pekel je večni, a časno trpljenje bo minulo. Daruj ga Njemu, ki je bil križan za naše slabosti.»

«Rad bi se pustil križati, ako bi imel potemu mir...»

«Priatelj, svarim te, nehaj s takim brezbožnim govorjenjem. Potrpi, se bo že obrnilo na bolje!»

«Dolgo že čakam, a zaman. Večno ne morem trpeti.»

«Komaj pol leta sta poročena. Prve bridkosti zakona so, katere okušaš...»

«Ali res ne morete pomagati? Vi ste naju zvezali ter naju lahko razvezete...»

«Prinesite mi nazaj tiste kapljice blagoslovljene vode, ki so padle na vajini roki, sklenjeni ob poroki. Samo tedaj bi ti mogel izpolniti željo.»

«Ni mogoče...»

«No, vidite. Pojdite in potrpite, smrt bo vaju ločila.»

Ves omoten je odhajal Martin proti vratom, kjer se je ustavil in sukal klobuk.

«Ali še kaj želite?» mu je duhovnik pomagal iz zadrege.

«Ako bi imel vzroke za ločitev, ali bi jo mogel izvesti?»

«Pa jih nimate. Lojza je poštena, nič takega ji ne morete podtakniti. Tista lahko miselnost pred zakonom je vse, kar sta zagrešila.»

Martinu so se že odpirale ustnice, da bi bil nekaj povedal, a se je premagal. Ni mu

gospodarsko politiko, ki bo znala rešiti iz krize našo državo, ki kljub ogromnemu prirodnemu bogastvu vendarle ne pride popolnoma na zeleno vejo zaradi slabih sposobnosti dosedanjih državnih krmilarjev.

Od zunanjih dogodkov je najvažnejši sprejem Besarabskega dogovora v Italiji,

ki je bil pred leti sklenjen med Francijo, Anglijo, Japonsko, Italijo ter Rumunijo in ki priznava od Rusije odcepljeno Besarabijo Rumuniji. Ta dogovor dobi veljavo, čim ga ratificirajo tri teh držav. Sedaj ga je ratificirala tretja država, to je Italija, in s tem je Besarabija Rumunom zasigurana. Ta ratifikacija je v svetu zelo različno odmevala. Nemci sodijo, da pomenja ost proti Jugoslaviji, ker se je s tem Rumunija baje bolj odtujila Jugoslaviji in približala Italiji, ki je naša največja nasprotnica in ki nam škoduje, kjer le more.

Vobče je

zadržanje Italije proti Jugoslaviji

že dolgo časa skrajno sumljivo. Albanski dogovor je bil prvi italijanski čin, ki je bil odločno naperjen proti nam. Italija si je s tem dogovorom zaslužila Albanijo, ki jo bo ob primernem trenutku lahko zlorabila proti naši državi. Svetovno časopisje je v zadnjem času polno kombinacij glede italijanskega postopanja proti nam. Inozemcem se vidi skrajno sumljivo početje Italijanov v Albaniji. Govori se, da bo Italija v kratkem zasedla Albanijo, katere armado hoče reorganizirati.

V Ženevi je te dni

zasedal svet Društva narodov,

ki je obravnaval važna mednarodna vprašanja, ki so bila deloma gospodarskega značaja.

Južnokitajska kantonska vojska

dalje prodira proti Šanghaju,

v katerem se nahajajo že številni kantonski agenti. Kantonci baje ne nameravajo zavzeti Šanghaja s silo, temveč ga hočejo dobiti po ovinkih, potom diplomatskih pogajanj. Zaenkrat je kantonska vlada poslala v Šanghaj kakih 8000 vojakov v civilnih oblekah, ki imajo nalogo izzvati nemire. Z druge strani

poročajo, da je med Kantonci nastal razdor in da obstoja med njimi močna struja, ki se odločno protivi boljševiškem kurzu med Kantonci.

DOPISI

VRHNIKA. Razveseljivo je dejstvo, da je bilo nedeljsko predavanje bolje obiskano, a žalostno je vendar, da se ljudstvo tako malo briga za pridobitev umstvene in srčne kulture, brez katere bo naš narod vedno «ubog na dubu». Vabimo raše kmečke može in fante, a tudi žene in dekleta, naj hodijo pridno k predavanjem, kar bo le njim v korist, ker si bodo razširili obzorje in spoznali življenje in svet. Čas je primeren tudi za ljudi iz okolice (ob 3. popoldne). Zato prihodnjo nedeljo 20. t. m. vsi na velezanimivo predavanje g. dr. Dolžana o stališču človeka v naravi. Vršilo se bo predavanje v bivšem «Jantarju», začetek točno ob 3. popoldne. Agitirajte od osebe do osebe, da bo to krasno predavanje dobro obiskano.

DOLENJI LOGATEC. Krajevna organizacija SDS v Dolenjem Logatcu opozarja vse člane in somišljenike, da se bo vršil peti letni redni občni zbor v nedeljo 20. t. m. ob 3. uri popoldne v gostilni Kunc. Za člane udeležba dolžnost. Občnega zbora se bo udeležil tudi delegat iz Ljubljane.

PREDGRAD OB KOLPI. Vaščani tožijo, da je vse bolno, odrasli in otroci. Vsi iščejo vzroka in končno pravijo: «Tako nam je usojeno!» Če se pa to pogleda malo pobliže, dobimo za širjenje boleznih drug vzrok, in ta je, če ne že glavni, pa vsaj eden glavnih vzrokov. Naj ga navedem. V vasi Predgrad je precejšnje pomanjkanje vode; zato uporabljajo vaščani za napajanje živine ter pranje perila neki studenec izven vasi, ki pa je tudi tako slab, da za krajevno potrebo komaj sproti nabira vodo. Okrog tega tako zvanega zbira je naravnost nečuvvena nesnaga. V njem se pere perilo z malimi izjemami iz cele vasi. Vsa pralnica obstoja iz enega kamna, ki leži v nesnagi tako, da o kakem higijeničnem pranju ne more biti govora. Nekatere nepremišljene ženske izplakujejo perilo kar neposredno v zbiru, in sicer ne gledajo na to, da je perilo morda od jetične ali drugače bolne osebe. Kdo je temu

kriv? Krivo je vaško oskrbstvo, ki nima nikaškega razumevanja za zdravstvo. Mož, kateremu je v prvi vrsti to poverjeno, se na kaj takega niti ne domisli. Z malo dobre volje in z neznatnimi stroški bi se dala ta za vse najbolj potrebna stvar urediti. Ako naš vaški gospodar za to nima razumevanja, si pa izvolimo drugega! Vaščani!

BOŠTANJ OB SAVI. Kinematografsko predstavo «Z aeroplanom iz Londona v Carigrad», ki jo je priredila minulo nedeljo v šoli Zveza kulturnih društev, je obiskalo do 150 oseb. Videli smo res mnogo zanimivega. Želimo še sličnih poučnih predstav, zato upamo, da nam jih bo tukajšnje Školsko društvo še preskrbelo.

DOL PRI HRASTNIKU. «Slovenski Gospodar» piše, kakšen uspeh je dosegla SLS, ker da ji je uspelo, da je zvišala minimum za davek na ročno delo od 5000 na 6000 Din. V našem srezu izvoljeni poslanec SLS, sedanji minister dr. Gosar, je s tem delavcem prav malo pomagal. V naši vasi imamo kmetijsko zadrugo, v kateri je začelo nekaj vreti. Temu sta kriva naša dva duhovna gospoda, ki hočeta v njej za vsako ceno imeti glavno besedo. Tako se v zadrugi ni dalo več delati z bivšim tajnikom, katerega sta se pri lanskem občnem zboru znebila. Pri tem občnem zboru je hotel zasesti mesto blagajnika, kjer sedi g. kaplan, tudi g. župan, ki je skakal okrog odbornikov ter jih rotal, toda ni nič pomagalo. V napatje zgoraj omenjenih gospodov je ostal samo še poslovodja. Na željo in pritisk g. kaplana so pa v začetku februarja t. l. razrešili tudi poslovodjo službe ter takoj naročili pri Zadrugi zvezi v Ljubljani drugega. Med zadrugo in g. Majcnom, pri katerem ima ista lokale v najemu, pride baje do tožbe. Mož Vam je dal prostore na razpolago; zdaj, ko se boste morali izseliti, ga pa tožite. Ali je taka krščanska ljubezen do bližnjega? Omeniti moramo še zadržno gostilno. Tam se sedaj pije in poje, tudi med mašo, kar je v drugih gostilnah strašen greh.

TRBOVLJE. V Trbovljah je umrl po dolgi teški bolezni g. Dominik T o r y, poslovodja konzumne skladišnice TPD v pokoju. Pokojni je bil v mlajših letih trgovec na Dolu, leta 1888. se je preselil v Trbovlje, kjer je kmalu prevzel vodstvo velike trgovine, ki jo vzdržuje TPD za svoje delavstvo. Na tem mestu si je stekel s svojo izredno sposobnostjo, marljivostjo in vestnostjo splošen ugled tako pri delavstvu, kakor pri druž-

hotela iz grla beseda, ki bi bila razkrila vso njegovo tugo in bolečino.

Sočasno kot Martin iz župnišča sta dospela v Razorje Gorenc in Lojza s poveskoma.

«Nazaj sem ti jo privedel, Martin,» mu je dejal pol resno in pol šaljivo. «Ne vem, kaj ji je prišlo v glavo, da je bežala...»

«Jaz tudi ne vem, oče. Podil je nisem in bi je tudi ne bil klical nazaj.»

«Ni prav tako, Martin. Kar zaveže duhovnik pred oltarjem, zedini Bog v nebesih. Ne segajmo v njegova dela.»

«Polno veselja je na svetu, človek mora pa toliko trpeti...»

«Ne tarnaj, Martin! Kdor vdano trpi, ima zasluženje. Pomirita se, lepo vaju prosim, dam vama vnovič očetovski blagoslov. Vsaj zdaj se sprijateljita, ko bosta skoro deležna prave zakonske sreče.»

Po kratkem prerekanju so se razšli po svojih potih. Gorenc je odšel domov na Lanišče, Martin se je preoblekel in odpravil na delo; tudi Lojza je odložila culo ter se je z novo vneto lotila domačih opravkov.

(Dalje prihodnjič.)

Mila kazen.

Francoski general je javno oštel nekega zamorskega vojaka, ki pa je generalu drzno ugovarjal, kar je generala tako razkačilo, da je oplazil vojaka z bičem po obrazu.

Ves besen je potegnil vojak revolver in sprožil na generala, toda revolver je odpovedal.

«Tri dni zapora, ker nimaš orožja v roki,» je hladnokrvno menil general.

Ivan Albrecht:

Zgodba o Brlogarju

(Sen iz davnine.)

(Dalje.)

«Saj res,» pravi Janez in misli zraven: «To sem neumen! Alenka me išče, pa stojim tukaj ko štor... Kaj le neki je z menoj?!»

Nekje pojo. Janez prisluhne. Pesem je vroča in žgoča, besede pa ni mogoče razumeti nobene.

«To so naši godci,» pojasni Brlogar in se smehlja, a Janezu se zdi tudi njegov smeh nekam trhel in suh.

«A godci,» ponovi za njim in spet obmolkne.

Brlogar mu naznači, naj gre za njim. Spotoma opazi, da Brlogar nima sence. Proti večeru je že, ko so sence dolge. Drevje jih ima, plot okrog vrta tudi, Janezova je dolga, ko da hodi Goljat po vrtu, Brlogar pa je brez nje.

«To je hudičevo delo,» pomisli Janez. Ko prideta do hiše, se Skalarjevemu zardi, da čuje nekakšno ječanje. Stokanje je rahlo in tako nekam čudno oddaljeno, kakor iz groba.

Brlogar se zdrzne.

«Eden se ga je preveč navlekel,» pravi, ko opazi, da Janez posluša.

Skalarjev molči in premišljuje, kaj mu je bil povedal beraček.

Po hiši se vse tare ljudi. Ženin in nevesta sta vsa v cvetju, vendar se Skalarjevemu

zdi nevesta dokaj potrta. Dasi ji je dokaj podobna, vendar ni tako lepa ko Alenka.

Sežejo si v roke, ko stari znanci. Tedaj zagleda Janez Alenka. Izza nedrij ji že cveto šmarnice, ki jih je bil nosil Vipavec na palici.

«Alenka!» vzklikne Janez.

Družica je in naravnost k njemu hiti. Ko si sežeta v roko, ga pogleda tako toplo in tako žalostno, da Janez pozabi na vse drugo. Samo njo vidi, samo njeno bližino čuti in je biazen.

«Tako dolgo te ni bilo,» mu šepne deklica in se previdno ozre, če je ni morda kdo slišal.

«Oh,» pravi Janez, «ali mi verjameš, da sem čisto izgubljen. Nič ne vem, kje sem bil in kod sem hodil. Mislim sem, da sva bila včeraj skupaj in da sem potlej malo zaspal.»

Dekle položi prst na usta, da naj molči. Brlogar je bil prišel do njiju. Ko je videl, da ga je Alenka opazila, se je zahahljal:

«Le menita se, le, če si imata kaj prida povedati!»

Janezu se je spet zazdelo, da sliši tisto pritaženo ječanje. Brlogar je zaškripal z zobmi, Alenka pa je prebledela.

«Oče —»

Brlogar se je s pogledom zabodel v tla. Tedaj je nenadoma obstal pred njimi človek, ki se je zdel Janezu čisto tak, kakršnega je po beračkovem pripovedovanju opisala rajna Brlogarica.

«Kaj pa to! Mladina in brez ognja,» se je zasmejal in s čudnim pogledom premeril Janeza.

«Zlodej,» je pomislil Skalarjev, tujec pa se je zarežal, da mu je kar puhnilo iz ust. Po-

bi. V najtežjih prilikah je pokojni Tory ostal narodnozaveden ter je tudi svojo rodbino vzgojil v narodnem duhu. Radi svojega ljubeznivega značaja je užival ne le v Trbovljah, temveč daleč naokrog splošno spoštovanje. Blag mu spomin!

ŠT. VID-GROBELNO. (S m r t n a k o s a.) V ponedeljek 7. t. m. smo spremili k večnemu počitku najstarejšo ženico tukajšnje fare, bivšo posestnico Jero Jesovškovo. Do svoje visoke starosti 91 let je bila pokojnica čila in vesela ter zaradi vedno živahne narave povsod priljubljena. Četrty rod je doživela in res mnogoštevilen zarod se bo še dolgo spominjal dobrosrčne stare mame. Počivaj mirno, dobra žena! — P.

ZUSEM. (S m r t n a k o s a.) V torek 8. t. m. smo spremili k večnemu počitku občeprijubljene Mihaela Smoleta, posestnika v Zamerku. Po dolgi, mučni bolezni se je poslovil v 49. letu starosti iz te doline solz. Veličasten pogreb, kateri so se udeležili v častnem številu tudi njegovi sorojaki Zibčani, je pokazal, kako priljubljen je bil pokojnik. Od pokojnika se je poslovil doma v lepih besedah očka Zakošek. Naj počiva v miru!

ZIBIKA. Pri nas bomo kmalu dosegli število umrlih v lanskem letu, čeprav smo šele nastopili tretji mesec letošnjega leta. V sredo 9. t. m. smo imeli kar tri mrličje v naši fari. Med temi omenjamo 75 let starega preužitkarja Jerneja Šketa, bivšega posestnika v Škofiji, ki je bil po svoji zgovornosti in kot šaljivec znan skoro po vsem srezu. Naj v miru počivajo!

MARČJA VAS PRI PRISTAVI. V soboto 5. t. m. zvečer so imeli rudarji iz Irove izplačilo pri podjetniku Hajnšku v Marčji vasi. Rudarji so po stari navadi šli na vino, nekateri k Hajnšku, drugi pa v konzum. Ko so se hoteli po 9. uri podati na svoje domove, sta pri konzumu čakala dva nedoletna rudarja na vračajoče se rudarje. Ko je prvi prestopil prag, je ničesar hudega sluteč dobil dva smrtna bodljaja z nožem ter eno uro nato umrl. Dva sta bila težko ranjena, ki se zdaj zdravita v celjski bolnici, dva pa lahko ranjena, ki se zdravita doma. Bili so sami Hrvati, baje radičevci. Napadalci so že pod ključem.

SLOVENJGRAŠKI OKRAJ. V «Slovenskem Gospodarju» od 24. februarja t. l. je nekdo, ki ga dobro poznamo, napadel občinskega tajnika nekaterih občin, češ, da je zagrizen demokrat, so-

vražen vsemu, kar je katoliškega, da je nalašč izpuščal volilce iz imenikov in da ga je zato treba na vsak način odsloviti. Dopis smrdi po najbolj prostaškem denuncijantstvu. Ker smo podobne izraze že ponovno čuli iz ust človeka, ki v svojem zasebnem življenju sicer ne daje najlepšega krščanskega vzgleda, vemo, odkod izhajajo napadi. Ne bomo dalje odgovarjali na ostudne napade in tudi ne bomo posegali v gnojnico, ki bi začela neprijetno dišati, ako bi jo začeli mešati.

SV. ANA V SLOVENSKIH GORICAH. S svojim upitom v Narodni skupščini je spravil narodni poslanec g. dr. Pivko na dan afero v zadevi šolskega vrta pri Sv. Ani v Slovenskih goricah, pri kateri se je videlo, da se prizadeti niso ustrašili neresnice, samo da bi pomnožili premoženje cerkve. Dokler je bila na krmilu še prejšnja vlada, so gospodje previdno molčali, ker se je bilo bati, da jih zadene še kako drugo iznenađenje. Sedaj pa, ko so njihovi poslanci v objemu z radikali, jim zopet rasteta pogum in želja po osveti. Vsem je prav dobro znano, da je moral zbrati materijal za upit kak pravnik in da je v tem primeru slučajno g. dr. Gorišek v zemljiški knjigi našel neverjetno postopanje župnika in krajnega šolskega sveta. Kljub temu napada «Slovenski gospodar» z dne 3. t. m. ne drja. Goriška, ker dobro ve, da se ta briga za tak napad toliko kakor za lanski sneg, marveč popolnoma neprizetega sedanjega šolskega upravitelja z očitnim namenom, da mu kot uradniku po možnosti škoduje. Temu dopisniku velja popolnoma po pravici stavek, ki ga je on zapisal in kateri žel'ise mi pridružimo, ko pravi: «Kdor je nezmožen dela, naj bo tudi nezmožen denunciranja.» Bog ga usliši!

SV. JURJ OB ŠČAVNICI. Že dolgo časa se ni nihče oglasil iz našega kraja. Imamo nekaj novic. V naši občini županuje g. Lovro Šijanec, bivši orožnik. Izvoljen je bil na napredni listi, toda človek obrača, Bog pa obrne. Do volitev novega župana se je vedno gibal okoli naprednih soodbornikov. Ko pa je bil izvoljen za župana, se je pa kmalu začel družiti z g. župnikom. Pri nas imamo moški, ženski pevski in tamburaški napredni zbor. G. župan zabavlja čez njega, kolikor more. Ali g. župan, ki ste izvoljeni na napredni listi, ne mislite, da se bomo ustrašili vašega besedičenja! Vaši govori nas še bolj navdušujejo

za nadaljnje delo. Tudi g. župniku so trn v peti naši zbori. Pri g. M. Domajnu je bil plesni venček v prid našim zborom. G. župnik, ki se je bal, da bo po tem plesu začela vera pešati, je direktno s prižnice tako rekoč prepovedal obisk plesa. Isto je storil g. kaplan. Njuna želja se ni izpolnila. — Dne 7. t. m. je nenadoma preminul v Ormožu sin tukajšnjega trgovca g. Ivan Korošak. Bil je uradnik Okrajne posojilnice, član Sokola, Orjune in Gasilnega društva. Naj mu bo zemljica lahka! — VI. I.

VELIKA NEDELJA. Dopisniku od Velike Nedelje, ki je v 10. številu «Slovenskega Gospodarja» po svoji stari šegi izza plota zamahnil s kolom po meni, se mi ne vidi vredno mnogo odgovarjati, še manj mu vračati enako z enakim. Ako je dopisnik mož na svojem mestu, naj se ojunači vsaj toliko, da zbere ves svoj dokazni materijal o mojem «hudodelstvu» ter ga s svojim pravim in polnim podpisom objavi v časopisu. Dokler tega ne stori, se nima pravice nazivati kot poštenega in resnicoljubnega sovaščana. Zgodí pa se mu lahko, da se nad njim uresničijo besede: Kdor drugim koplje jamo, sam v njo pade. — Rado Pintar.

MALA NEDELJA. Zabava Narodnega kulturnega društva na pustni torek v Društvenem domu je zaključila letošnje pustno rajanje. Porok, plesov in «véder» je bilo več ko dovolj. — Neizogibna španska bolezen je v februarju t. l. preprečila uprizaritev igre «Divji lovec», ki je bila namenjena v slovo tukajšnjim vojaškim novincem. Tudi dramski odsek izgubi ob odhodu v vojaško službo dva marljiva igralca. Upamo pa, da se po prestani vojaški službi zopet znajdemo na malonedeljskem odru. Vprizaritev «Divjega lovca» je preložena na belo nedeljo. V kritje in odplačilo dolga na Društvenem domu se bo v mesecu maju priredila javna tombola. Narodno-kulturno društvo prosi vse prijatelje, da gredo nabiralcem dobitek na roko ter prispevajo dobitke za tombolo in tako omogočijo izpopolnitev Društvenega doma. — Ljudska knjižnica si je letos nabavila več novih knjig. Vsi stari člani se naprošajo, da poravnajo članarino. Novi se vabijo k pristopu.

PUŠENCI PRI ORMOŽU. (Zavarovanje živine.) Na praznik sv. Jožefa 19. t. m. točno ob dveh popoldne se bo ustanovila zadruga za zavarovanje živine za Hum, Frankovce, Laperčice in Pušence, in sicer v gostilni g. Jakoba

migal je godcem, ki so takoj zasvirali, potem pa je prijel Brlogarja in se pomešal z njim med svate. Janezu se je zdelo, da se imata pomeniti nekaj sila važnega in da hočeta biti sama. Vendar je slutil, da se Brlogar te samote boji. Kajti njegov korak je bil neroden in drsajoč.

Godci so divje svirali, mladina se je zavrtela in celo nekaj starih ljudi je bilo videti med plesalci. Janeza samega je kljub vsej osuplosti prijelo, da bl plesal. In res sta se zavrtela z Alenko, ki se ji je na očeh poznalo, da komaj zdrži solze. Silila je proti vratom in dosegla, da sta bila z Janezom kmalu na prostem.

Na zemljo je že legal mrak. Na nebu je gorela zarja.

«Hitro, hitro,» je zaprosila, ko sta bila enkrat zunaj.

Janez je šel molče za njo. Šla sta po vrtu in zavila potem po dokaj napeti strmini za Brlogarjevo domačijo. Brinje in leskovje ju je kmalu popolnoma zakrilo. Tam je Alenka pokleknila, sklenila roke in zadrhtela:

«Janez, pri vsem, kar ti je svetega te prosim, reši ga!»

«Koga!»

«Metinega moža!» je dahnila Alenka.

«Oh,» je vzdihnil Skalarjev. Bilo ga je sram reči, da ne ve, kdo je Meta in kaj je z njenim možem.

Alenka se je oklenila njegovih kolen:

«O, Janez, Janez, ali si res čisto brez srca. Če se ti ne smili moja nesrečna sestra —»

«Tvoja sestra?»

«Janez, ali si res tak?! In jaz sem te imela tako prisrčno rada —»

«Alenka —»

«Ves čas sem mislila samo nate —»

«Duša draga,» vzdihne Janez in jo dvigne, da zagore tik pred njegovimi njene rosne oči.

«Vse dni in noči sem mislila nate,» nadaljuje Alenka. «Teden za tednom sem te pričakovala vsa ta dolga štiri leta —»

«Štiri leta!» dahne Janez in se čudi. «Štiri leta —»

Alenka se zdrzne:

«Kaj si tudi ti že v njihovi oblasti?! Janez —»

«Alenka, lepo te prosim, povej mi, reci —» prosi Janez in se muči, da bi razumel, kaj se godi.

Alenka nasloni svojo lepo glavico na njegovo ramo. Njeni mehki lasje ga prijetno božajo po licih. Kakor nežno, pritajeno šušljanje brez ga gladi njen plahi glas, ki pripoveduje:

«Pred štirimi leti se je zgodilo, kar že veš sam. Potem so umrli mati Meta, moja najstarejša sestra se je omožila. Čisto tako je bilo, kakor danes. Pitje, petje, ples in krik in vik in veselje, ki ni veselje. Hudobcev polna hiša, kakor danes. Meta je bila žalostna, kakor je danes žalostna Urška, ker je vedela, da je njena dota hudičev denar. Oh, Janez, kako je vse to strašno!»

Beseda ji je utonila v solzah.

«Povej, povej, Alenka,» je prosil Skalarjev in jo pobožal po lasih.

«Zdaj pomisli,» je nadaljevala Alenka, «oče nič več ne izbirajo. Svak je prišel na svatbo, Metin mož, veš, pa so videli pri njem

preveč denarja... Zdaj že ždi deseti dan v kleti. Se je štel, da gresta z očetom gledat vinsko zalogo, pa je naenkrat zaškripalo. Oče so prišli sami iz kleti in privlekli tri mošnje denarja, svak pa omaguje pod zemljo in čaka smrti —»

Janez je ledenel od groze:

«Kaj praviš?! Svojega zeta da so oropali oče?!»

Alenka je vzdihnila in prikimala:

«Očetu je vseeno, samo da je denar —»

Janezu ni hotelo v glavo:

«Pa zeta, lastnega zeta?!»

«To še ni vse, Janez —»

«Kako misliš?»

«Me je strah reči —»

«Alenka —»

«Meta pričakuje —»

«Kaj, kaj praviš?»

Alenka je vnovič zaihtela, da je sunkovito podrhtevalo njeno telo.

«Drugotete pričakuje Meta, tako je povedal svak, ko je prišel, toda očeta ne gane niti gorje takega ubogega črvička, ki še niti rojen ni.»

Janeza je kar treslo, ko je čul Alenkine besede.

«Kaj naj storim,» je jeknil.

«Pokazala ti bom, kod in kje prideva do kleti,» je vzradoščena pojasnila Alenka. «Tebi se gotovo posreči. Vate zaupam. Urška že ve. Pravila sem ji že ves čas, da bi bilo vse dobro, ako bi ti prišel. Tudi ona je bila istih misli. Samo ti —»

«Potem kar hitiva,» zaprosi Janez.

Vrhovčaka. Predaval in tolmačil bo pravila ravnatelj Zadrugne Zveze v Celju g. Janko Lešničar. (Zivinorejci, udeležite se v mnogobrojnem številu tega gospodarskega predavanja in sestanka.)

LJUTOMER. Naša Čitalnica, ki vzdržuje ljudsko knjižnico v trgu in jo prav pridno posečajo okoličani, bo priredila v nedeljo 27. t. m. v Sokolskem domu v prid knjižnici tombolo, na katero vabi odbor vse občinstvo. Začetek ob 6. uri zvečer. Obenem prosi odbor za primerne dobitke vse zavedne prijatelje našega najstarejšega društva, ki je bilo svojčas, v predvojni dobi, najvažnejše narodno ognjišče, okoli kojega so delovali tržki Slovenci za narodno probujo. Pridite na tombolo vsi, katerim je za napredek knjižnice!

GRADIŠČE (Prekmurje). Kleklnove «Novine» pišejo, da je demokrat gosp. Štefan Perkič ml. na 200 dinarov bio obsojeni, ar je med agitacijem razžalo čast poslanca g. Kleklna. Nadale pišejo, ka de to dobra šola za drugoč. Zroka razžalenja pa neso javile. Na ta pomanjklivi spis morem odgovoriti tembolj, ar v oči mečejo med drugim tudi, kaj evangeličani Kleklnove stranke nočejo razumeti, ar gda se je za «potroše» šlo i so radičevci glasili za to, da dobijo «staroverci» od države 230 Din podpore na peršono, evangeličani pa samo 3-50 Din, so g. Klekl baje stanoli toj krivici, i to vnogi evangeličani nočejo pripoznati. Jaz pa pravim na to: mogoče ka je tak, pa tudi mogoče, da neč, ali po pravici bi itak moglo biti. To pa naj sam gospodin Bog sodi i po vrednosti daruje onoga, ki se za pravico skrbi. Dne 16. Januara sta v ednoj gostilni v Gradišči Josip Kūhar in Franc Činč žalila evangeličane, ka so praj oni krivoverci i nej pre henjala, dokeč je nej ta prišao en sosid kak pravi vrač. Na ta prihod je Kūhar taki zamolčal, Činč pa, ki se je spozabo, či je to v Gradišči, je še dalje frčkao, le poparkrat točno notri danom zdravili je ozravo i po svojem hrbti z gostilne odjahao. Zdaj pa pojdem prek na Štajarsko i zavdarim v Precetinca pri Maloj Nedeli i zadrežnem se: kaj pa je to? Neka klerikalna ovčica hujska proti listi «Domovina» s tem, da ta list praj sami židje in protestanti plačijejo in izdajajo (glej 4. številko «Domovine», 4. stran zgoraj!) No, dragi prijatelje, proti toj boleznii pa jas vem nujno zdravilo. Ne spitavlite, ali so res oni ljudje židje itd., ampak pitajte, ali imajo oni ljudje roglje in preduge zobe. Ovači njim pa

v oči povejte, da ne marate, kdokoli je, če je že sam. Mojzeš al pa Luther, naj bo, veste pa, kaj pametni že morejo biti ar inači ne bi znali tak lejpi list ven postaviti. Kaj pa, če bi še vi vidli, kak lepe knjige znajo protestantje napisati, saj so se negda sami katoliški duhovniki še radi v njih učili (glej Poljančevo «Kratko zgodovino slovenskega naroda!») Zakaj je bio prav za prav Perkič obsojeni? Po mojem mišljenji za ono rejč ne bi trbelo tak na veliko kričati. Kakšno šolo pa te bode priporočao dopisnik «Novin» onomi klerikalci, ki je državni svetek ujedinenja s Srbi in Hrvati tak odlično posveto, ka je kričao o samih tolovajih. Skoro bi pozabo to nujno pravo vraštvo proti hujskašom zapisati. To je: «Dragi prijatelje, če že drugo nič ne de pomagato, te pošljite po gradiškoga Činča recept!» — Starši Štefan Perkič.

IVANOVCI V PREKMURJU. (Smrt na kosa.) Te dni je umrla gospa Karolina Jakiševa, žena g. Franca Jakiše, v starosti 21 let. Bila je spoštovana in priljubljena med vaščani. Pogreb se je vršil 8. t. m. ob številni udeležbi občinstva in petih gasilnih društev, domačega ivanovskega, križevskega, fokovskega, andrejskega in krnskega. Za pokojnico žalujejo mož, starši, bratje, sestre in vsi, ki smo jo poznali. — Istega dne smo imeli še en pogreb. Umrla je Ana Ficzkova v starosti 60 let. Njenega pogreba se je enako udeležilo mnogo ljudi in tudi vsa ona gasilna društva, ki so gori navedena. — Razen tega je imelo naše gasilno društvo še en pogreb v sosednji občini v Kukeču. Tam je umrl Jožef Sinkécz, star 68 let. — Bodi vsem večni mir pri Bogu! — Č. L.

PUŠENCI. V zadnji številki našega lista se je pod tem naslovom pripetila neljuba pomota, in sicer je bilo ime Franc Stopar napačno. Glasiti se mora g. Franc Štampar.

GOSPODARSTVO

Kmetijski pouk

VARSTVO PRED METLJAJI.

Dve leti sem smo imeli mokro vreme, ki smo ga težko občutili, posebno v legah, ki so same na sebi mokre. Vlažni travniki in pašniki so naj-

bolj trpeli. Ni čudno, če so se pri tako obilni moči razvili metljaji v takih množinah, da so danes mnogi prostori popolnoma okuženi. Bati se je, da po takih krajih še ne bo konca metljivosti, ker se ta golazen ne prenaša samo po paši, ampak tudi po suhi klaji. Zivinorejci prizadetih krajev so danes zbegani zaradi dosedanjih nesreč, ker si ne vedo prav pomagati, in se boje prihodnje paše in klaje. Mnogi se tolažijo s tem, da bo ta nadloga zopet minula, slično kakor je nastopila.

Ker je metljivost, ki se je pojavila v živalih, težko zatreti, je važno vprašanje, kako bi se dalo priti tej bolezni v okom in kako bi se bilo varovati pred njo. Nekaj se dá v tem pogledu doseči, četudi ne vsega.

Važno je, da se mokrih pašnih leg ogiblamo in da se ogiblamo tudi napajanja živine po mlakužah in nesnažnih lužah. Žival potrebuje zdrave in čiste vode za pijačo. Mokre pašne prostore je osušiti. To velja tudi za mokre travniške prostore. Če so pogoji za osuševanje ugodni, dajmo se tega dela skupno poprijeti! Takih novotarij se ne smemo ustrašiti. Naj se snujejo vodne zadruge, da nam priskoči tudi država na pomoč. Taka dela se seveda ne dajo na mah izvesti, ali z njimi ne smemo odlašati, če nam je res na tem, da si izboljšamo položaj in da se rešimo pred nevarno metljivostjo.

Do tega časa si moramo pa na drug način pomagati proti metljivosti. Danes se priporoča pokladati distol tudi v varstvene namene, da z njim preprečimo bolezni. Prav gotovo je tudi «celcema»-sol dobra, da zabranimo nastop metljajev v živalskem telesu. Po novejših izkušnjah se v ta namen priporoča celo domača kuhinjska, oziroma živalska sol. Začnimo jo po takih krajih redno vsak dan polagati. Sol vpliva namreč ugodno, ona ovira in uničuje razvoj metljajev v živalskem telesu.

Pomagajmo si torej na en in drug način, da zatremo in premagamo to zavratno bolezni, ki nam uničuje kakor kuga napadene živali in ki nam je to leto povzročila tako ogromno škodo.

POMLADNA GNOJILA ZA PŠENICO.

Če je zimska pšenica slaba, bodisi iz enega ali drugega vzroka, potem ji moramo pomagati z gnojenjem. Priporočajo se za to posebna gnojila,

«Seve... Drugi so vsi prodani. Samo denar, denar, denar. To je prava kazen božja. Ako bi komu kaj rekla zavoljo očeta, me vsi skupaj ugonobe. Ne verjeli bi mi, za nobeno ceno ne. Tako moč ima denar.»

Stopala sta previdno navzdol po strmimi. Pokrajina je bila zavita v gosto temo. Samo razsvetljena okna Brlogarjeve hiše so žarela ko pošastna žrela iz nje.

Zamolčko je hreščala v noč muzika in drsanje plesalcev in plesalk je bilo čuti ko praskanje s krempļji.

«Sami živi hudobci godejo,» je povedala Alenka Janezu, «vendar to nikogar ne moti. Vse je zadovoljno, ker lahko ljudje jedo in pijejo zastoj —»

Prišla sta blizu hiše.

«Stopiva noter,» je dejala Alenka, «da vidim, kje so oče s tovarišiji! Samo nikar nikomur ne povej, kaj sem ti zaupala.»

Janez je molče pritrdil, pa sta šla med plesalce in jela plesati. Zdaj si je šele Janez bolj natanko ogledal godce in videl, da imajo krempļje na prstih mesto nohtov. Tudi se mu je zdelo, da smrdi v sobi po žveplu.

Svatje so bili že vsi močno vinjeni in so tako govorili vsevprek, da drug drugega ni mogel razumeti. Fantje so potrkavali s petami in hlastno segali po plesalkah. Dekleta so se hihitala in se vila in dovoljevala vse, kar se je komu zljubilo. Pijane oči, pijan smeh, pijane besede in kretnje. Tu in tam je kdo podstavil nogo, pa je zgrmel parček, ki je priplesal mimo, kar na vsemlepem po tleh. Nato pa pod mizo —. Nihče se ni zgražal zavoljo tega,

le godci so si zadovoljno mežikali in še huje svirali in godli, da je bilo joj.

Družice ni nihče pogrešil in nihče se ni ozrl po njej, ko je prišla z Janezom med svate. Kakor da je vsem odveč in da je ni treba.

Nekdo je hreščal ogabno kvanto, nekaj se mu jih je pridružilo, a brhka dekle mu je hihitaje se pokazala jezik in ga sunila, da se je opotekel in lopnil po tleh.

Brlogarja ni bilo videti nikjer, nevesta pa je sedela za mizo in se razgovarjala z ženinom. Dasi se skoro ni ozrla, je Janez slutil, da je opazila Alenkin prihod. Čez nekaj časa je vstala in prišla k Alenki.

«Ali bo?» se je zdelo Janezu, da je slišal vprašati.

Alenka je prikimala, nevesta pa se je s pogledom molče zahvalila Janezu in se takoj vrnila k ženinu.

«Kje je pa drug?» je vprašal Janez družico, a ta je spet položila prst na usta in ga odvedla iz sobe.

«Z očetom sta menda še vedno tam, kamor se hodita menit,» je pošepetala Alenka, ko sta šla skozi kuhinjo. Potem je sunkoma vzela zarjavel ključ in leščerbo in odvedla Janeza v klet.

Močan, zatohel vonj mu je udaril v nos, da se mu je jelo kar vrteti v glavi. Alenka je stopala pred njim. Klet za kletjo se je vrstila. Vsaka je bila polna sodov. V njih je bilo vino, v drugih denar.

Nazadnje obstaneta pred velikimi železnimi vrati.

«Romuald,» pokliče Alenka in nalahko potrka.

«Kdoooo,» je skoro brezglasno zaječalo za vrati.

«Rešimo te —»

Znotraj se je zganilo. Janezu se je zdelo, da sliši smeh umirajočega.

«Rešite —» je ječalo in se smejal obenem.

Alenka se je obrnila k Janezu:

«Zdaj, če boš mogel obrniti ključ —»

«Daj,» je strastno siknil Janez.

Alenka mu je dala ključ, pa je poskusil. Enkrat, dvakrat ni šlo, tretjič pa je zaškripalo v železju, da je kar šlo skozi ušesa. Janez se je uprl in vrata so odjenjala in se hrešče odprla. Ko je posvetila Alenka z leščerbo v zatohli prostor, se je nutil prestrašenemu Janezu strašen prizor. Po tleh je bilo razmetanih vse polno človeških kosti. Jezno so zijale lobanje v prišleca, medtem ko se je nesrečni jetnik komaj branil podgan, ki so ga ščipale in naskakovale. Nekatera trupla so bila šele napol nagnita, a pri vsakem je bila zaposlena tropa golazni in se z ostudno požrešnostjo mastila z nesrečnimi Brlogarjevimi žrtvami.

Alenka, ki je skoro omedlela, je zaječala: «Vidiš, Janez, to je bogastvo mojega očeta!»

Zdajci je menda jetnik šele spoznal njen glas.

«Alenka, solnce drago —»

In beseda je zatonila v solzali.

«Romuald,» je dahnila Alenka in stopila k njemu.

(Dalje prihodnjic.)

ki so bogata na dušiku. Kjer imajo kmetovalci dosti gnojnice, tam ji gnojijo z gnojnico. To vidimo po krajih, kjer imajo gnojnične jame, kjer nabirajo in spravljajo gnojnico. Gnojnico vozijo v lajтах na njive in zalivajo z njo mlado strn s pomočjo škropilnikov ali pa golid, nasajenih na dolge ročaje. Po takem gnojenju se pšenica v kratkem času okrepi in popravi.

Kjer nimamo gnojnice, si moramo pomagati z umetnimi gnojili. Posebno dobro in hitro deluje v tem primeru čilski soliter, ki je bogat na dušiku. Za mernik posetve (eno desetino hektarja) rabimo 15 kg čilskega solitra. Ta sol se v zemlji hitro raztopi, tako da poznamo učinek že v enem tednu. Čilski soliter lahko raztrosimo en pot ali pa v dveh potih. Vselej ga kaže razdrobiti, oziroma na drobno stolči in pomešati z rahlo prstjo, da ga laže enakomerno raztrosimo.

Namesto čilskega solitra rabimo tudi apneni dušik, najbolje, preden nam začne pšenica dobro zeleneti. Prav je tudi, da raztrosimo apneni dušik ob suhem vremenu, ne pa po rosnini ali mokri pšenici. Za mernik posetve je treba 20 do 25 kg apnenega dušika.

Češče primanjkuje zemlji tudi drugih hranil, namreč fosforove kisline in kalija. V tem primeru je treba, da dodamo tudi fosfatna in kalijeva gnojila. Fosfatna gnojila delujejo posebno dobro na tvorbo zrnja. V novejšem času skušamo ustreči z mešanimi umetnimi gnojili, ki vsebujejo vse tri glavne redilne snovi, namreč dušik, fosforovo kislino in kalij. Po svoji vsebini nadomestujejo še najbolj hlevski gnoj in so tudi zaradi tega velikega pomena, ker si mali posestniki ne znajo sami sestavljati potrebnih umetnih gnojil, ki naj bi odgovarjala različnim sadežem. Za mernik posetve potrebujemo 50 kg mešanega gnoja. Mešana gnojila je z brano zavleči, da pridejo čimprej do učinka. Trositi jih je seveda tudi le v suhem vremenu.

Potrebno je, da delamo z njimi pri eni in drugi rastlini poskuse, da se čimprej prepričamo o njih učinkovitosti in vrednosti, kajti glavno je, da se nam izplačajo.

Tedenski tržni pregled

ZITO. Na ameriških žitnih borzih zadnje dni ni bilo sprememb, dočim so na evropskih tržiščih cene malo čvrstejše. Na novosadski blagovni borzi so bile v ponedeljek naslednje cene za 100 kilogramov na debelo: pšenica 305 do 315 Din, ječmen, jari 260 Din, turščica 157-50 do 162-50 dinarja, moka «0» 455 Din.

ZIVINA. V Sloveniji cene stalne.

Sejmi

18. marca: Stari trg rpi Črnomlju, Krško, Brusnice, Ptujška gora.

21. marca: Zigarški vrh, Kočevje, Tržič, Smarjeta pri Laškem, Studenec-Ig, Mirna peč, Kranjska gora, Sava, Velika Pirešica-Ternovo, Bojina, Cven, Sv. Trojica v Slovenskih goricah, Cankova, Dravograd, Rogatec, Šmarje pri Jelšah.

22. marca: Metlika, Grahovo.

23. marca: Ziri.

24. marca: Dolnja Lendava, Guštanj.

26. marca: Dobova pri Brežicah, Lukovica pri Domžalah, Dole pri Litiji, Rakičan.

Cene tujemu denarju

Na zagrebški borzi se je dobilo 15. t. m. v devizah:

100 avstrijskih šilingov za 800-30 do 803-30 dinarja;

100 nemških mark za 1550-18 do 1553-18 Din;

100 italijanskih lir za 257-88 do 259-88 Din;

1 dolar za 56-75 do 56-95 Din;

100 francoskih frankov za 222-37 do 225-37 dinarja;

100 češkoslovaških kron za 168-30 do 169-10 dinarja.

Kratke vesti

— **Važno obvestilo loveem in trgovcem s kožami divjih živali.** Dne 21. t. m. se bo vršil na prostoru Ljubljanskega velesejma IV. sejem za kože divjih živali. Zadnji sejem je dokazal, da se samo tu dosežejo res prave cene, ki odgovarjajo svetovnim. Kože vsake vrste in vsake množine naj se določijo na velesejem, oddelek «Divja koža», vsaj do 20. t. m.

— **Za vinski sejem v Metliki,** ki bo 17. t. m., je za vse udeležence in njihove tovore dovoljena polovična vožnja po vseh železnicah in vlakih (razen SOE) od 15. do 19. t. m. Cene vinom bodo zmerne in se kupci vabijo na obilen poset. Ljubljanski in gorenjski posetniki lahko opravijo vse v enem dnevu.

— **Vinarsko društvo v Mariboru.** Te dni se je vršil na srednji vinarski in sadjarski šoli v Mariboru skupni občni zbor Pokrajinske zveze vinogradnikov za Slovenijo ter Vinarskega in sadjarskega odseka Kmetijske družbe za Slovenijo v Mariboru. Obisk je bil zelo zadovoljiv. Navzoči so bili tudi vinogradniki iz Bele Krajine. Najvažnejša točka dnevnega reda je bila likvidacija odseka in zveza vinogradnikov. Po daljših stvarnih debatah se je soglasno sklenilo, likvidirati odsek in zvezo z namenom, da se osnuje vinarsko društvo v Mariboru, ki bo bolj dela zmožno kakor prejšnji organizaciji in ki naj izdaja glasilo, ki bo poleg vinarstva obravnavalo tudi ostale panoge kmetijstva.

BELEŽKE

+ **Pred razkolom med radičevci in pucljevci.** Radičevci so spričo neuspeha pucljevcev pri oblastnih volitvah v Sloveniji zelo razočarani in proglašajo voditelje SKS za nesposobne. To je razvidno iz pisave Radičevega «Doma», ki pravi, da je treba obračunati z dosedanjim vodstvom SKS. Ako se bo to zgodilo, je razkol neizogiben. Mislimo, da se bo g. Pucelj še bridko kesal, da se je pridružil hrvatskim radičevcem, s čimer ni nič koristil Sloveniji, pač pa izgubil mnogo pristašev.

DOMAČE NOVOSTI

* **Kraljevo potovanje v Pariz.** Jugoslovenski kraljevski par odpotuje, kakor poročajo listi, v petek zjutraj iz Bukarešte v Pariz, kjer ostane bržčas osem dni.

* **Ljubljanska oblastna skupščina.** Plenarna seja ljubljanske oblastne skupščine je določena za velikonočni torek 19. aprila t. l. ob 10. dopoldne. Na dnevnem redu bo v prvi vrsti proračun za prvo leto, poleg tega pa tudi razne druge finančne in gospodarske zadeve. Predsednik oblastne skupščine dr. Natlačen se je povrnil iz Beograda, kjer se je mudil pretekli teden tri dni in se s pristojnimi ministri pogajal o finaniranju oblastne skupščine in prevzemu imovine bivše vojvodine Kranjske.

* **Občni zbor Vodnikove družbe v Ljubljani** se bo vršil 2. aprila t. l. ob osmih zvečer v prostorih Zveze kulturnih društev (Ljubljana, Kazino, II. nadstr.). Dnevni red: 1.) Poročilo odbora. 2.) Določitev letnine za leto 1927. in leto 1928. 3.) Računski zaključek za leto 1926. 4.) Proračun za leto 1927. 5.) Književni program za leto 1927. 6.) Nadomestne volitve. 7.) Samostojni predlogi. 8.) Slučajnosti. K občenemu zboru se vabijo vsi člani družbe.

* **Obrtna razstava v Mariboru.** Na inicijativo Slovenskega obrtnega društva se bo vršila v letošnjih šolskih počitnicah v Mariboru obrtna razstava za pomočniška in vajenška dela. V razstavnici odbor so izvoljeni odlični zastopniki obrtnikov in obrtniških pomočnikov, ki so že pri dosedanjih sličnih razstavah v Mariboru pokazali, da pravilno razumejo namen in pomen takih prireditiv. Želeti bi bilo, da bi našli tudi pri obrtništvu kakor tudi pri ostalem občinstvu potrebno razume-

vanje. Razstava je namenjena za vso mariborsko oblast.

* **75letnico** je proslavil te dni dr. Edvard Savnik, najstarejši in na Gorenjskem eden najpri- ljubljenejših zdravnikov. Pridružujemo se številnim njegovim čestilcem in mu kličemo: Še na mnoga leta!

* **Smrt 100letne Ljubljančanke.** Te dni je izdihnila v Ljubljani najstarejša ljubljanska meščanka in najstarejša Ljubljančanka vobče, dne 2. maja 1827. rojena Hedviga Finzova, vdova po znanem nekdanjem ranocelniku g. Francu Finzu, ki je umrl že pred dvajsetimi leti. Pokojnica bi torej dosegla dne 2. maja baš 100 let, toda usoda ji ni naklonila, da bi slavila svoj 100. rojstni dan. Gospa Finzova je bila do zadnjega sveža in čila ter je kaj rada pripovedovala o starih časih, o stari Ljubljani in starih ljudeh. Še pred par dnevi je igrala doma tarok, kmalu nato pa je zbolela na oslavljenju srca in jo je končno ugrabila bela žena. Pokojnica je bila hči gimnazijskega profesorja Frana Heinriha, ki je bil obenem tudi urednik stare «Laibacher Zeitung». Z očetom sta takrat stanovala v svoji hiši na Poljanah, kjer je imel v bližini hišo ter je tamkaj tudi včasih stanoval advokat in Prešernov mecen dr. Chrobat. Kakor mnogi takratni slovenski inteligenti je bil tiste čase tudi naš veliki pesnik sotrudnik «Laibacher Zeitung» ter je tako čestokrat posejal očeta pokojnice v njegovi hiši, kjer je videl tudi takrat mlado in zalo domačo hčerko. Prešeren je bil takrat navadno v družbi Korytka in drugega poljskega emigranta Horodynskega ter so čisto hodili h Chrobatu, kjer so radi na dvorišču kegljali, pri čemer jih je mlada Hedvika opazovala. «O,» je dejala Hedvika večkrat svojim domačim, «Prešeren je bil lep mož in rad vesel!» Pokojnici blag spomin!

* **Denarnim zavodom v Sloveniji.** Vse upravne svete denarnih zavodov v Sloveniji vlnudno prosi odbor društva Kuratorij za slepce v Ljubljani, da se blagovolijo blagohotno spomniti ob razdelitvi čistega dobička tudi našega društva, ki ima nalogo, zbirati sredstva za zgradbo Doma slepih v Ljubljani. V tem domu dobé zavetišče slepci iz vse Slovenije. Ta človekoljubni zavod je zamišljen tako, da bo služil kot zavetišče slepcem v vseh dobah njihovega življenja, kakor: a) slepim otročičem v predšolski dobi, ki nimajo svojcev ali katerih svojci se ne morejo brigati zanje; b) slepi deci v šolski dobi, ki bi zaradi telesnih ali pa celo duševnih hib motila normalni pouk zdravih slepcev v državnem zavodu; c) dalje bi nudil oskrbovalnico in skupno delavnico odraslim slepcem, ki so se izučili v državnem zavodu za slepce obrti, s katero naj bi si služili svoj kruh, pa so naleteli v svoji prostosti na posebne nepremagljive ovire, ki ogrožajo njihovo samostojnost; d) en oddelek bi tvorilo zavetišče za odrasle, bolehe in dela nezmožne ter stare slepce; e) končno bi vsebovala zgradba javno knjižnico s knjigami v Braillovem tiskopisu za slepce. V nadi, da bo upravniki svet upošteval plemenito nalogo društva, beležita z odličnim spoštovanjem za odbor: predsednik dr. Tomo Klinar, mestni župnik in kanonik; podpredsednik dr. Mavricij Rus, mestni fizik.

* **Smrtna kosa.** V Št. Juriju ob južni železnici je po dolgi mučni bolezni umrl g. Fran Praunseis, trgovec in posestnik, brat g. dr. Alojza Praunseisa, zobnega zdravnika v Ljubljani. Pokojnik je bil iz znane narodne šentjurske rodbine. Kot prijeten družabnik in dober prijatelj je imel širok krog znancev. V časih, ko je po naših trgih še bujno cvetelo nemškutarstvo, je bil pokojnik že zaveden narodnjak in je tak ostal do svoje smrti. Umrl je v starosti 58 let. Zapuščena vdova s štirimi otroci. — V starosti 68 let je umrla v Ljubljani gdč. Pavla Jakova, zasebnica. — V splošni bolnici je umrl g. Franc Rothmann, nadzornik proge državne železnice v Lazah. — V Brvacah pri Grosupljem je umrl veleposestnik g. Anton Skubic. — V Celju je umrl vozovni nadziratelj državnih železnic v poklju in hišni posestnik g. Alojz Čančer. Pokojnik si je pridobil tekom dolgoletnega službovanja pri železnici mnogo iskrenih prijateljev, ki so mu ostali zvesti tudi v zasluženem pokoju. Bil

je vzor vestnega in marljivega uslužbenca. — Blag jim spomin!

* **Sneg na Pohorju.** Na Pohorju je zapadel prejšnji teden mestoma do 1 m na debelo svež sneg, ki so ga pa zadnji solnčni dnevi že začeli topiti.

* **Stanje španske bolezni v državi.** V tednu od 22. do 28. februarja je bilo v vsej državi prijavljenih 42.186 novih obolenj na španski boleznijo (gripi), 290 smrtnih primerov, ozdravilo pa je 44.106 oseb. Dne 28. februarja je torej po podatkih ministrstva za narodno zdravje bolehalo v vsej državi 50.900 oseb. Španska bolezen stalno pada v vseh oblastih, kjer je pred tremi ali petimi tedni razsajala v širokem obsegu. Val bolezni se je prenesel na jug in jugovzhod ter se je število bolnikov povečalo v nekaterih oblastih Bosne, Srbije in Južne Srbije.

* **Trboveljske novice.** Občina je odstopila Kmetijski podružnici v Trbovljah 12 arov zemljišča za drevesnico proti primerni najemni. Drevesnico bo uredil občežnani sadjar učitelj Mirko Sušnik. — Rudniško gasilsko društvo je sklenilo prirediti blagoslovljenje nove motorne brizgalne in avtomobila za moštvo dne 15. maja. — Krajni šolski svet v Trbovljah je prejel v dar 12 arov zemljišča za šolski vrt. Ker šola v Trbovljah itak že izkorišča 8 arov občinskega zemljišča, bo meril novi šolski vrt 20 arov. Gojile so bodo vse panoge vrtnarstva, kmetijstva in drevesnica. — Na občnem zboru gasilskega društva v Trbovljah je bilo sklenjeno, kar najslovesneje praznovati 40letnico obstoja. Ob tej priliki se je vršila zaobljuba petih novincev. — Na vzhodnem okrožju v Trbovljah se je smrtno ponesrečil rudar Jurij Erjavec. Ko je delal v jami, so se utrgale visoko ležeče plasti premoga in kamenja in ga popolnoma zasule. Ponesrečenca so odkopali z veliko težavo, ker so se plasti vedno znova vsipale. Pomoč je prišla prepozno, ker je bil Erjavec že mrtev. Pokojnik zapuša ženo in dvoje nedoraslih otrok. Pred tremi leti se je v isti družini ponesrečil 15letni sin, katerega je povozil rudniški vlak na Doberni. — Na občnem zboru posojilnice v Trbovljah je bil izvoljen naslednji upravni odbor: predsednik Moll st., podpredsednik Goropevšek, člani odbora: Vodušek, Kunej, Pust, Kuhar, Plavšak, pregledovalca: Mahkovec, Sušnik. V rezervni fond je bilo nanovo vplačanih 25.000 Din. V dobrodelne namene so darovali 5000 Din. — Prva rudarska skupina, kjer so večletni delodajalci, je poklonila Društvu za varstvo otrok in mladinsko skrb 5000 Din podpore. — Na nedeljskem občnem zboru II. rudarske skupine v Trbovljah je bil izvoljen naslednji petletni likvidacijski odbor, ki ima izvesti vse priprave za razpust skupine: Jože Škrinar, Franc Pencelj, Jakob Štruc (iz Trbovelj), Ivan Domšek, Ivan Bedenik (iz Hrasnika); namestniki: Anton Zupančič III. (Trbovlje), Anton Krautberger (Zagorje), Ivan Gruden (St. Janž), Jakob Uranjek (Zabukovca) in Ivan Novak (Mežica). — Pri Fortaju na Vodah se je vršil delavski shod, ki ga je sklicala Bernotova skupina. Glavni govornik je bil g. Leskovec iz Celja. Ves njegov govor je bil posvečen napadom na Delavsko zbornico v Ljubljani. Odgovarjal mu je predsednik Delavske zbornice g. Čobal. Shod se je končal za Bernotovec z velikim fujaskom. — Z doma je pobegnila 29letna Marija Suhodolčanova, žena rudarja na Doberni št. 108. Z doma je že 14 dni in ni za njo nobenega sledu.

* **Švedsko letalo v Cerknici.** Te dni so nad Cerknico opazili aeroplan, ki se je polagoma spuščal k zemlji in je končno pristal na polju. Prvi hip se je bila razširila vest, da je to naše letalo iz Novega Sada in da ga vodi domačin Cerkljan, a ugotovilo se je, da je letalo švedsko, ki je moralo pristati, ker so letalci zaradi gostih oblakov in megle izgubili orientacijo.

* **Za delavce, ki hočejo v Francijo.** Francoski konzulat v Ljubljani opozarja delavce, ki se žele vseliti v Francijo, da so dobila francoska obmejna oblastva strog nalog, da ne prepuste čez mejo nikogar, ki nima delovne pogodbe overovljene od ministrstva dela v Parizu (podpisi lokalnih načelnikov ministrstva dela in kmetijstva so neveljavni) kakor tudi zdravniškega spričevala od

konzularnega zdravnika francoske republike v Ljubljani (za Slovenijo). Vsaka druga oseba kategorije delavcev in nameštencev, ki bi želela priti v Francijo za gotov čas (obisk itd.), bo morala izjaviti na konzulatu, da ne bo tam iskala dela. Dotična izjava bo označena na njegovem potnem listu in v primeru, da bi jo hotel delavec prekršiti, se mu lahko pripeti, da bo izgnan iz Francije. Onim pa, ki so že v Franciji in so prišli v domovino samo za kratek čas, bo dovoljen vizum na podlagi izjave delodajalca, overovljene od ministrstva dela, da je delavec na dopustu.

* **Vprašanje regulacije Ljubljani in osuševanje Ljubljanskega Barja.** V Beogradu so se mudili pretekle dni odposlanci glavnega odbora za obdelovanje Ljubljanskega Barja, da intervenirajo na merodajnih mestih zaradi nadaljevanja regulacijskih del v Ljubljani in v poselitve osuševanja Ljubljanskega Barja. Minister za kmetijstvo in vode, v katerega resor spada zadeva, je prijazno sprejel odposlanca glavnega odbora skupno z zastopniki mesta Ljubljane ter jim obljubil vso pomoč, da se ta pereča zadeva končno povoljno reši.

* **Debela toča nad Mostarjem in okolico.** Hercegovina je menda v naši državi najbolj nesrečna dežela. Neprestano jo tepejo elementarne nezgode. Komaj so si prebivalci nekoliko opomogli po zadnjem potresu in urediti vrtove, že prihaja poročilo, da je nad Mostarjem in okolico padala toča, debela kako orehi. Padala je četrt ure ter uničila vse posevke in razbila številna okna.

* **Smrtna nesreča v Velikih Laščah.** V kamenolomu železniške postaje Velike Lašče so razstreljevali kamenje, ki ga rabijo za posipanje proge. Progovi delavec Ivan Praznik, star 72 let in rodom iz Velikih Lašč, je bil postavljen na stražo, da je pazil na okolico in opozarjal pasante na pretečo nevarnost. Pred nekaj dnevi so razstrelili večjo mino. Med eksplozijo je priletel proti Prazniku, ki je bil od mine oddaljen kakih 200 m, debelejši kamen in ga zadel tako nesrečno na glavo, da mu je prebil lobanjo ter se z ostrino zapil v možgane. Praznik se je takoj nezavesten zgrudil na tla. Poklicali so železniškega zdravnika, ki je poškodovancu, borečemu se s smrtjo, nudil prvo zdravniško pomoč. Ker je bila poškodba smrtonesna in ker popoldne ne vozi noben vlak proti Ljubljani, so telefonsko poklicali reševalno postajo v Ljubljani, ki je poslala rešilni avto in naložila nezavestnega Praznika, da ga prepelje v ljubljansko bolnico. Med potom pa je praznik podlegel težki poškodbi.

* **Obsodba bivšega nadvojvode Habsburžana.** Še leta 1922. je vzela Kreditna banka v Somboru od bivšega nadvojvode Friderika več tisoč oralov zemlje za obdelovanje v zakup. Ta svet je bil tedaj v naših rokah, morali smo ga pa ob priliki izpraznitve Bajskega trikota odstopiti zopet Madžarom. Nadvojvoda Friderik je nato kljub pogodbi porabil vso letino tega sveta za sebe in napravil Kreditni banki v Somboru s tem 130.000 dinarjev škode. Banka je zahtevala najprej povračilo škode od nadvojvode samega, ker pa je ta zahtevo odklonil, je vložila proti njemu tožbo. Te dni se je vršila o tožbi razprava pred kasacijskim sodiščem v Budimpešti, ki je obsodilo nadvojvoda Friderika, da mora plačati Kreditni banki v Somboru 130.000 Din odškodnine in 16.000 Din sodnih stroškov.

* **Rodbinska žaloga v Bobovu.** Te dni so našli v valovih Sotle truplo zagonetno izginule Anke Marenčičeve iz Bobovca pri Sv. Petru pod Svetimi gorami ter ga prepeljali še istega dne v šentpetersko mrtvašnico. Dne 8. t. m. je bila sodnijska obdukcija, ki je ugotovila, da dekle ni izvršilo samomora, temveč je umrlo nasilne smrti zaradi smrtonosnih udarcev po glavi, ki so mladenki razbili lobanjo in poškodovali možgane. Po izvršeni usmrtitvi je bilo vrženo truplo v Sotlo, kakor da bi se bila pokojnica sama utopila. Osumljen uboja je njen lastni brat.

* **Utopljenec v Dravi.** Te dni je naplavila Drava v bližini državnega mostu v Mariboru neznanega utopljenca, ki je moral že dalje časa ležati v vodi. Na bregu se je kmalu zbrala gruča radovednežev. Imena neznanca še niso ugotovili. Truplo so prepeljali v mrtvašnico. Gre za nezna-

nega moškega v starosti okrog 50 let. Domneva se, da je kak ponesrečen splavar.

* **Triletna deklica utonila.** Jernej Peček in njegova žena sta šla v ponedeljek na sejem v Višnjo goro, svoja dva otroka, triletno Slavko in petletnega Jožka, pa sta pustila doma pod nadzorstvom Pečkove sestre. Otroka sta se igrala ob hiši in teta ju je od časa do časa prišla pogledat. Naenkrat je pogrešila deklico, Ker na vse njeno klicanje ni bilo odziva in ker tudi fantek ni znal dati nikakega pojasnila, je teta vsa v strahu pohitela v Višnjo goro ter pozvala zakonca Pečka domov. Začelo se je razburljivo iskanje. Ob hiši teče potok, ki je baš narastel po deževju zadnjih dni. Iskalce je prevzemala strašna slutnja, da se je dekletce moralo utopiti. Vendar so iskali zaman. Šele popoldne okoli štirih je Joško Ambrož, idoč v Višnjo goro, našel v potoku otroka, ki se je ujel na obleko. Ves trud, da bi dekletce spravili k življenju, je bil seveda prepozen in brezuspešen. Vsa Višnja gora in okolica sočustvuje s staršema, ki jima je nesreča ugrabila nedolžnega otroka.

* **Neverjeten tek.** Pišejo nam: Nedavno je ugriznil domači pes Janeza Nerata pri Sv. Barbari v Slovenskih gorah svojega gospodarja, ki je potem zaradi pasje stekline umrl v hudih bolečinah. Ko je za nesrečo zvedel uradni živinozdravnik pri Sv. Lenartu, se je podal takoj na lice mesta in odredil, da sta se od psa ugriznjena vol in konj usmrtila, a v Pasteurjev zavod so se odpravile vse osebe, ki so prišle v nevaren stik z bolnim psom. Pri poizvedovanju po zbolelem psu je doživel imenovani gospod neverjeten dogodek. Domača hčerka ponesrečenca je namreč imenovanemu razčedela, da psa niso ubili, marveč so ga dali nekemu Wolfhardu. Sta je takoj z živinozdravnikom v kočjo tega Wolfharda, kjer je ta po dolgem obotavljanju na vprašanje, kje ima steklega psa pokopanega, odgovoril, da ga je — pojedel. Živinozdravnik je našel v kočji imenovane Wolfharda pravcato klavnico za pse in mačke. Pri tako čudnem teku Wolfharda tudi ni nič čudnega, če je pokojni Anton Bauman od Sv. Ane pojedel meso zastrupljene lisice.

* **Denar je imel v čevlju.** Te dni je bil aretiran v nekem ljubljanskem nočnem lokalu brezposelni kleapr Ernest J. z Viča, ki je vzbudil pozornost z brezskrbnim trošenjem denarja. Na policijski so ugotovili, da je aretiranec tat iz navade. Pri njem niso sploščali našli ničesar, pri natančnejši preiskavi pa se je izkazalo, da je imel skritih v čevlju 3000 Din, ki jih je ukradel v Stobu v hiši mesarja Fr. Steinerja. Za to svojo podjetnost bo prejel primerno nagrado.

* **Sirovost.** Nasilen človek je Jurij Ajdnik, samski rudar. Ker je bil brez posla, je hodil na dnino k raznim posestnikom. Meseca oktobra je delal pri kovaču Pristovniku v Sp. Hudinji pri Celju. Se s tremi drugimi tovariši je tolkel in stiskal jabolka. Ko je prišel gospodar pogledat delo, je videl, da so vsi štirje popolnoma pijani. Naročil jim je, da naj pridejo drugi dan po obračun, češ, da ne rabi takih ljudi. Komaj je prišel domov, so prihrumeli nad njega in zahtevali takoj izplačilo. Grozili so mu, da ga bodo ubili. Le svojemu pomočniku se je imel Pristovnik zahvaliti, da se je rešil v sobo. Ponoči so prišli nasilneži zopet pred hišo razgrajati, prislonili so lestvo in hoteli vdreti skozi okno. Žena Pristovnika se je tako prestrašila, da je zbežala k sosedu, kjer je bila vso noč. Tudi drugo noč so oblegali hišo na enak način in jih je gospodar odganjal z revolverjem. Ko so čutili, da jih zasleduje orožništvo, so se tihi porazgubili. Samo enega, in to glavnega krivca, se je do sedaj posrečilo priti in prignati pravici v roke. Dobil je za svoje dejanje dva meseca težke ječe.

* **Zaradi dvoženstva kaznovan.** V Beogradu je zadnje čase vzbujala izredno pozornost sodna afera Ljubljancina Albina Kinkla, ki se je leta 1920. v Ljubljani poročil z Antonijo S., nato pa se preselil v Beograd, prestopil v pravoslavje, se prekrstil v Jovana Kinkelića in se drugič poročil z Emilijo Cvetkovičevno. Na prijavo prve žene je stvar prišla pred sodnike, ki so pozvali predse Kinkelića, njegovo drugo ženo in tri beograjske meščane, ki so Kinklu pred drugo poroko podpisali

izjavo, da «Jovana Kinkelića poznajo ter s svojo častjo in imetjem jamčijo, da prvič stopa v zakon...» Razprava je bila že parkrat preložena, a v soboto se je končno izvršila obsodba. Sodišče je obsodilo samo Kinkelića na dva meseca zapor, razen tega pa mora plačati svoji prvi ženi 3000 Din stroškov. Obsojenec se je s sodbo zadovoljil.

* **Tatovi na sejmu v Rogatecu.** Na Matijev sejmu v Rogatecu se je priteplo več tatičev iz Hrvatske, kiso olajšali marsikaterega obiskovalca sejma, nekatere celo za vso njihovo gotovino. Pa tudi sejmarjem niso prizanašali. Ljudstvu se je posrečilo prijati dva izmed njih, ki so ju izročili orožništvu, ti pa sodišču v Rogatecu. Pri enem izmed obeh so našli tudi nov klobuk in nekaj železine. Stvari gotovo izvirajo iz tatvine. Lastniki ukradenih stvari se pozivajo, da naznanijo okrajnemu sodišču v Rogatecu svoje ime in naslov z navedbo in kolikor mogoče natančnim opisom ukradenih stvari.

* **Po petih letih pojasnjen umor.** V Zverčah pri Žužemberku so našli otroci dne 4. maja 1922. v senošetih med vasmi Zverče in Struga Franceta Škufco z razbito lobanjo in popolnoma oropnega. Prvotno je bil osumljen zločina neki Jurij Rupar, ki je bil takoj nato aretiran in tri mesece v preiskovalnem zaporu, na kar pa se je izkazala njegova popolna nedolžnost. Kasneje je padel sum na delavca Albina Plota iz Zverč, ki pa je še pravočasno pobegnil in se umaknil aretaciji. Skrival se je na Hrvatskem in v Kočevju. Orožniki so ga izsledili šele sedaj po petih letih in ga izročili v zapore okrožnega sodišča v Novem mestu.

„EDINOST“

VESTNIK ZVEZE DEMOKRATSKE
MLADINE V LJUBLJANI

Mengeš. V petek 11. t. m. se je pri nas vršil informativni sestanek, na katerem je poročal br. Šimnovec. Obravnavala sta se predvsem reorganizacija društva in predstoječi glavni zbor ZDM. Redni občni zbor se bo vršil 24. aprila t. l. Po občnem zboru se namerava prirediti tudi prosta zabava. Ze danes vabimo vse bližnje organizacije «Edinosti», da nas posejijo. Obenem prosimo, da na ta dan ne prirejajo prireditev, ker le na ta način je dana možnost, da pri nas zopet pridobimo simpatije naših mladih članov.

Jesenice. Dramski odsek mladinskega naprednega društva «Edinosti» je gostoval v nedeljo 13. t. m. zvečer na Hrušici z igrama «Brat Sokol» in «Če sta dva». Uprizoritve je dokazala, kaj premore resna volja. Igrici sta bili posrečeno izbrani glede na majhen oder. Omenimo naj predvsem starega bolnega meščana Koruzo (g. Kočnik), ki je s svojo neprisiljeno igro, v prvi vrsti z mimiko, dosti pripomogel k uspehu. Vredna partnerica mu je bila kuharica Nanča (gdč. Tratnikova). Posrečen je bil nastop obeh tatov (gospoda Vovk in Vister). Ostale vloge, kakor zdravnik (g. Straus), mala naivna hčerka (gdč. Zupanova) in Poliček (g. Ravnik) so se znale prilagoditi. Ugajala je publiki tudi druga igrice. Izborna je bila maska in mimika Mlakarja (g. Gorup). Prav dober je bil učiteljski kandidat (gosp. Zmitek). Vlogi Sraka in Tronta (gg. Kočnik in Vovk) sta bila tipa zase. Ponovno je dokazal Gustl (g. Vister), da se znajde v vsaki vlogi. Ne smemo pozabiti zgovorne sobarice (gdč. Reiserjeve). Prepričani smo, da je bila to preizkušnja igralskih moči za nadaljnje uprizoritve. Brezdvomno bi dosegli na večjem odru «Edinaši» mnogo večji uspeh. Po začetni poti naprej!

Naklo. Že parkrat smo poročali, da nekaterim kar ne more v glavo, da obstoja društvo napredne mladine «Edinost» v Strahinju. Zato porabijo vsako priliko, da bi društvo na kak način očrnil. Mi jim pa prav tiho na uho povemo, da tega prav gotovo ne bodo dosegli. Ne bojte se toliko za nas in ne delajte nam preveč reklame! Da, v Strahinju se je «zalegla» napredna mla-

dina in iz Strahinja gre pot na vse strani, tudi v Naklo. Z uspehom v predpustu smo zadovoljni. Vsa čast Nakeljcem, ki spoznavajo, da nismo črne duše, kakor o nas govorijo. Naša organizacija si je že izvolila tri delegate za občni zbor v Ljubljani. Izgubili bomo nekaj zavednih naših fantov, ki gredo k vojakom. Želimo jim kar najsrečnejšo pot. Naj se povrnejo zdravi in še bolj navdušeni za našo stvar. — E. N. S.

Iz tajništva ZDM. Vse brate delegate opozarjamo, da se bo vršila v soboto 19. t. m. pred glavnim zborom ZDM kratka seja zastopnikov posameznih organizacij ob 9. dopoldne v dvorani Kazine. — Ponovno opozarjamo vse tiste organizacije, ki nam še niso odposlale imenikov članov in seznamov inventarja, da nam jih takoj pošljejo. Čudimo se, da kljub opetovanim dopisom, ki so jasno in točno poudarjali, zakaj rabimo omenjene sezname, nekatere organizacije še niso storile svoje dolžnosti. Isto velja glede prireditev in predavanj. Prosimo vse prizadete organizacije, da nam brez nadaljnega zahtevane stvari odpošljejo. — Bratje delegati naj pridejo na glavni zbor vsi z znaki in se takoj javijo predsedstvu ZDM. V primeru, da se je izvršila zamenjava, na primer, da je kdo izmed prvotno določenih izostal in potem mesto njega prišel drugi zastopnik svojo organizacijo, mora delegacija to izpremembo javiti predsedstvu ZDM.

PROSVETA

«Grozni sukač», letak v obliki brošurice s podobami v barvotisku o najhujšem živalskem škodljivcu vinske trte (seneni črv in kiseljak), ki ga je po nalogu vinarskega in sadjarskega odseka Kmetijske družbe v Mariboru priredil ravnatelj Andrej Zmavc, je izšel in se je postal na ogled vsem merodajnim oblastvom, kmetijskim šolam itd. V letaku je točno in jasno povedano vse, kar je treba o grozdnem sukaču vedeti in kako je postopati, da se obvarujemo milijonske škode, ki nam jo sicer tako majhna živalica vsako leto povzroča. S tem izdajanjem si je Vinarski in sadjarski odsek stekel veliko zaslugo. Naročila sprejemata in brošurico razpošiljata navedeni odsek in ravnateljstvo srednje vinarske in sadjarske šole v Mariboru. Cene s poštnino vred: pri skupnih naročilih (najmanj 10 komadov) n. pr. po kmetijskih podružnicah, vinarskih organizacijah, šolah vseh vrst itd. samo po 2 Din 50 par za komad, pri posameznih naročilih pa po pet dinarjev. Vsaki pošiljki se priloži položnica z navedbo zneska zanjo. — Priporočamo!

IZ POPOTNIKOVE TORBE

ŠTIRI OSEBE ZGORELE.

Dola, v mareu.

Minulo soboto okoli 4. zjutraj je spravil po koncu vse prebivalce občine Podgore pri Dolu v ljubljanski okolici plat zvona, ki je naznanjal požar. Gasilci iz Dola so takoj prihiteli z brizgalno na mesto požara. Zgorela je lesena kočica 62letne kočarice Marije Koširjeve, stoječa na samoti v gozdu kakih 200 korakov od vasi Podgore. Ko so gasilci ogenj pogasili in zgoreli odmetavati navlak, so izpod razvalin pogorišča odkopali tudi štiri dobesedno zgljena človeška okostja, in sicer starke Koširjeve in treh nedoletnih otrok. Iz njih lege je bilo videti, kako so se skušali v obupu rešiti, a jih je gosti dim zadušil. Žrtev ognja so postali: lastnica kočice Marija Koširjeva, njen rejenček 13letni Jože Bizjak, enoletni Vinko Čiznik (sin Josipine Čiznikove, stanujoče v Ljubljani, in Zletna Marija Grojzdkova, vnučkinja Marije Koširjeve.

Požar je moral nastati že okoli 3. zjutraj ali še prej. Lesena kočica Marije Koširjeve je bila predeljena v tri dele. Sredi se je nahajala mala veža. Na desno pri vhodu je bila spalna soba. Tu sta običajno spala poleg žrtev sobotnega požara še zakonska tesar Peter Grojzdek in njegova žena Marija, hčer kočarice. Oba zakonska sta se vedno prepirala s starko. Na levo iz veže je bila druga soba, kjer je tesar Peter tesal in pripravljaval deske za nov pod v koči.

Prejšnjo noč je Peter dolgo v noč tesal in kuril v železni mali peči, ki je stala v enem oglu ter je

dim odvajajoča cev vodila v vežo. Pomagal mu je sosed posestnik Janez Jemec iz Podgore. Bil so precej vesel. Tesar je bil proti 11. ponoči že nekoliko vinjen. Pozno v noč je nehal z oblanjem desk ter spremil svojega soseda Jemca na njegov dom, kjer je ostal ter zaspal v zapečku. Kmalu nato je prišla za možem k Jemčevim še tesarjeva žena Marija ter tudi pri njih prenočevala.

Okoli 4. zjutraj se je Marija Grojzdkova prebudila in šla ven. Zapazila je, da gori materina kočica. Zbudila je tudi svojega moža in so potem s sosedom in drugimi vaščani odšli na pogorišče.

Orožniki so začeli poizvedovati o vzroku požara. Dvojno je bilo mogoče: ali je požar kdo namenoma zanetil na ta način, da ni bil pogašen ogenj v železni peči leve sobe, kjer je tesar Grojzdek delal. Vsem se je zdelo zelo sumljivo postopanje obeh zakoncev, ker sta baš kritično noč prenočevala v sosedovi hiši. Orožniki so zato že v soboto zjutraj prijeli zakonca Petra in Marijo Grojzdek ter ju privedli v zapore deželnega sodišča v Ljubljani. Državno pravdnništvo sedaj preiskuje strašni dogodek.

OBMEJNO PISMO.

Hotedršica, marca.

Pri nas tukaj na zapadni meji imamo vedno tudi nekoliko svoje zabave. Pri svoječasni volitvah v Narodno skupščino smo imeli enega celega radikala. Gotovo bo tega ali onega zanimalo, kako smo prišli do njega. Poslušajte! Star mož pride na volišče. Vtika, vtika in prinese potem kroglico pred volišče, češ: «Kaj pa naj zdaj s tole kroglico?» Komisija uvidi možovo zmedo in tudi res dovoli, da očanec vso proceduro ponovi. Malo mu je nerodno, malo se mu vidi vse preveč slovesno in imenitno, pa trepetaje vtika pest z usodno kroglico iz skrinjice v skrinjico; vsega motri in tako važno ogleduje, da res sam ne ve, kaj bi. In tako se mu nenadoma pest odpre in kroglica se zakotali v radikalsko skrinjico. Sjava Bogu! Hude nesreče zaradi tega ni bilo, smeha pa precej. Tako so torej pri nas pognali korenine radikali.

Sicer pa je klaverno. Kdor hodi ob meji in vidi fašiste, mu postane res trpko. Sami Slovenci, domačini tako rekoč, par ur od nas doma, ti čuvajo mater Italijo. Pa kako! Za vraga ne slišiš slovenske besede iz njegovih ust, dasi veš, da je doma s Cola, iz Vipave! Strumno in strogo se drže laških ukrepov... Mi jih ne sodimo in ne obsojamo. Vidimo oči, obraze, v dušo ni mogoče gledati. Če so srca taka kakor beseda, potem jadra nam majka!

Meja je zastražena, kakor da smo z našo ljubo prijateljico v vojnem stanju. Imaš tam gozd, pa ne pomaga nič. Čez zimo boji doma, prvi fašist in te lepo zavrne kljub dvolastniški izkaznici in potrdilom. Tudi z one strani ni nikogar sem. Ako se kdaj pojavi kdo, se mu čudimo vsi in še celo sam sebi se čudi dotičnik, kakor da je pribežal iz ujetništva...

Komu je to v blagor, je težko reči. Tudi je za preprostega zemljana nerazumljivo, zakaj takšna napetost med dvema sosedoma, ki ju vežejo baje prijateljske vezi, kakor sklepamo po mnogih izjavah s tehtnih mest. Le to želimo in voščimo, da nas ne bi od tega prijateljstva glava bolela, pa ne samo nas, ampak tudi tistih, ki so tako srečni, da jim ni treba okušati, kaj se pravi živeti ob meji, ki je zasekana tako rekoč v kri, ob meji, ki ne upošteva niti najvažnejših življenjskih interesov prebivalstva. Videli smo meje marsikje, a tako nespametne nobene. Dvolastnik ob avstrijski meji niti ne čuti, da je ob meji. On gospodari in dela lahko nemoteno dalje. Pri nas pa je napravljeno to tako, kakor da je določal mejo človek, ki je pregloboko pogledal v kozarec. V enem kraju ti preseka čez pol njivo, drugod travnik itd.

Pa naj bi že bilo, ako res mora biti! Toda vsaj to bi ne smelo biti, da ti Lahji na vsem lepem z njive odvedejo dekle v zapor kljub vsem legitimacijam in da te v zimskem času ne puste v gozd. Ali naj človek gozdari ob košnji in žetvi!

Zaradi takih razmer so seveda tudi naše gošpodarske prilike zelo razdrapane. Naša občina, ki je bila pred vojno v gospodarskem oziru precej močna, je danes vzor gospodarskega propadanja. Ljudje nimajo zasluzka, svet izgublja na vrednosti, tako da se bližamo času, ko bomo ponujali tako rekoč zastoj svoje domove in svojo zemljo, ako se kaj ne predrugači. Mnogo dobrega bi zato storil tisti, ki bi zorganiziral pri nas kak nov vir pridobitne možnosti. To bi bilo važno ne le za nas same, ampak tudi s stališča državne zavednosti sploh. Zadovoljno, gospodarsko močno prebivalstvo na meji je najboljši porok za varnost meje. Prepričani smo, da v tem soglašamo vsi. Zato tudi upamo in pričakujemo...

ŠALEŠKO PISMO.

Šoštani, marca.

Iz našega malega mesta v prijazni Šaleški dolini se sliši redkokdaj kakšna vest, čeprav je pri nas skoro vsak dan kaj novega. Ali smo tako skromni, da ne maramo spravljati naših dogodkov v svet ali pa ne privoščimo, da bi drugi kaj čitali.

Letošnji predpust nam je nudil toliko zabave in kazal toliko živahnosti, da moramo o njem napisati nekaj vrstic. Vse pa se je vršilo in vrtelo večinoma okrog našega lepega Sokolskega doma. V splošnem se pri nas društveno življenje precej razvija. Sokol in organizacija SDS sta imela občna zbora. Imeli smo tudi plesne vaje ob nedeljah in praznikih, katere je vodil brat Česen iz Celja. Plesno veselico pa je sredi predpusta priredila kot prva tukajšnja Orjuna, pri kateri je sviral naš splošno znani in priljubljeni velenjski šramec. Ta veselica je bila nad vse pričakovane dobro obiskana in je nudila obilo zabave. Dvorana je bila okusno okrašena, za kar gre vsa čast šoštanskim narodnim damam. Pozna se, da je sedaj vodstvo Orjune v pravih rokah in da se dela v resnici v narodni in kulturni smeri, opustilo pa se je vsako hujskanje in rovarjenje, ki je poprej ugledu društva samo škodovalo.

Drugo veselico je priredilo v Sokolskem domu gasilno društvo iz Družmirja. Tudi ta veselica je nudila mnogo neprisiljene zabave. Naši vrli Družmirci so na mestu povsod, ako je treba priskočiti bližnjemu na pomoč, pa tudi, ako je potreba se malo povesečiti. Razveselili so nas na tej veselici zlasti družimirski fantje in dekleta, ki so prav lepo zapeli nekaj narodnih pesmi.

Za maškeradno veselico, ki se je vršila na pustno soboto zvečer, je dobila sokolska dvorana obliko in lice, da kaj takega v Šoštanju še nismo videli. Priprave in dekoracijo dvorane je vodil osebno naš vrli brat Korlicky. Znal je s pomočjo naših vrlih Sokolov okrasiti dvorano prav po ljubljanskem okusu.

To prireditev je posetilo mnogo gostov, tudi mask, iz bližnje in daljne okolice ter celo iz slovenjgraškega in celjskega okraja. Sviral je priznani Neratov jazzband iz Maribora.

Na pustno nedeljo se je za našo šolsko mladino priredila v sokolski dvorani prijetna zabava, za kar gre posebna zahvala tukajšnjemu učiteljsstvu, zlasti naši požrtvovalni sestri Janežičevi. Enako lepa hvala vsem tukajšnjim damam, ki so prispevale darila za šolsko deco.

Na pustni dan smo od vseh različnih norij najbolj občudovali otvoritev »nove cestne železnice na konjski pogon« iz Šoštanja v Topolščico. Izhodna točka je bila pri Delavskem domu. Nato se je pomikala mimo gostilne »Cerovšek«, kjer je bila prva postaja. Potem je šla dalje preko glavnega mostu do gostilne »Hauke«, kjer je zopet postala. Potem pa so tudi potrebne goste postaje, da so si potniki, zlasti pa tramvajski uslužbenci malo ohladili grla. Potem se je ta železnica pomikala proti železniški postaji do hotela »Jugoslavija«, od tam čez gornji del mesta proti Topolščici. Kje in kako se je ta tramvajška voznja končala, oziroma, kje je zmanjkalo onih konjskih in človeških sil, nam ni natančno znano, ker je med tem postala tema. Pravijo, da je običal tramvaj nekje blizu Ograjškove gostilne v blatu in se je moral vrniti nazaj proti mestu. No, malo mestne komedije ne škoduje.

Prejšnjo nedeljo je imela tukajšnja plesna šola svoj plesni venček in so pri tej priliki plesalci pokazali, kaj znajo. Videlo se je, da je dosegel plesni učitelj g. Česen lepe uspehe. Strosta Sokola brat Kurnik mu je ob končani četvrtki izrekel prisrčno zahvalo za njegov trud. Obisk pri tej veselici ni bil posebno obilen, a zabava je bila vključno temu prav prijetna. Sviral je trboveljski jazzband v splošno zadovoljstvo.

Sedaj je postni čas in smo prenehali z veseljačenjem. Zato pa obiskujemo pevske vaje, ki se vrše redno trikrat na teden. V tem pogledu se opaža neka mlačnost, zlasti pri ženskah. Ne smemo opustiti lepe stvari, ki smo jo pričeli in s precejšnjim trudom dovedli do gotove točke. Tudi v tem pogledu ne smemo zaostati za drugimi kraji. Mnogo je lepega na svetu, a pesem je najlepše! Pevci in pevke, vsi pridno na delo, da bomo mogli v najkrajšem času tudi javno pokazati, da trud g. pevskega učitelja ni bil zastoj! To je tudi želja vsega šoštanskega občinstva.

LJUDSKO VSEUČILIŠČE

O LESU, NJEGOVI KORISTI IN UPORABI.

Neprecenljive so koristi, ki jih ima človek od lesa. Les spada k onim tvarinam, ki so služile človeku že takrat, ko je stal na najnižji stopnji omike. Tako mu je služil les kot gradivo, s katerim si je gradil svoje preproste kočice, v katere se je zatekal ponoči in ob hudem vremenu. Les je dalje služil že prvotnemu človeku kot kurivo in svetilo, o čemer smo govorili v posebnem poglavju.

Tudi za današnjega človeka je les neobhodno potreben ter ga po nekaterih krajih kot gradivo in kurivo ne more nadomestiti nobena druga snov.

Ima pa les neko svojstvo, ki ga druge tvarine nimajo. Les namreč raste. Tako je pri umnem gozdnem gospodarstvu neizčrpljiv, česar pri premožu ne moremo trditi, ker so premogovni zakladi vedno manjši, tako da nam je pričakovati, da bodo nekoč popolnoma pošli.

V naslednjih vrsticah hočemo govoriti o uporabi lesa, pri čemer se bomo ozirali na lastnosti, ki jih imajo razne vrste lesa.

Les nam dajejo gozdi. Kakor vsaka rastlina, tako sestoji tudi drevo iz stanic. Te stanice se množe, ko raste drevo, ter prehajajo ob drevesni rasti na vznožje v les, na ven pa v ličje.

Stanice onega lesa, ki zraste jeseni, so ozke in imajo debele stene, pomladnega lesa pa so široke in imajo tenke stene. O tem se lahko prepričaš, če pogledaš odžagano deblo. Takoj zapaziš razne kolobarje, imenovane letnice. Ti kolobarji nastanejo na ta način, da so pomladanske celice že za oko manjše, tako da se ostro ločijo od jesenskih. Notranji, starejši les, je temnejši in se imenuje črnjava, zunanji, mlajši, pa je belina.

Če režemo les v smeri vlaken, ga imenujemo podolžni les; kadar so vlakna prerezana, mu pravimo prečni les. Plamenasti les je rezan z vlakni vzporedno, to je v isti smeri, kot teko vlakna, čelni les pa počez čez vlakna. Na koreninah in grčah so vlakna kriva ali zamotana; prerez kaže različno oblikovane podobe, ki jim pravimo plamenine.

Lesovi so jako različni, kakršne so stanice in vlakna. Dalje se loči les po barvi, trdnosti, težnosti, upogljivosti in cepkosti. Najtrši in najmanj cepki lesovi so: ebenovina, ki ne raste pri nas in iz katere izdelujejo fino pohištvo, zelenika ali fušpan, dren, glog ali beli trn, gaber, javor. Najmečji in najcepkejši lesovi pa so: topol, jelka, smreka.

V različne svrhe uporabljamo različne vrste lesa. Tako služi mizarju vsak les, najmanj še jelševina, ker se v njej rad zaplodi kuček; tudi bukovina ni primeren les za mizarja, ker se rada veži. S pridom pa mu služi parjena bukovina. Kolar uporablja brezovino in bukovino, včasih tudi hrastovino in jesenovino. Sodar rabi za sode samo hrastove doge, za kuhinjsko posodo pa tudi mehak les. Tesar obdeluje smrekovino, včasih tudi hrastovino in jesenovino. Sodar rabi za sode

samo hrastove doge, za kuhinjsko posodo pa tudi mehak les. Tesar obdeluje smrekovino in jelkovino, za stavbe pod vodo pa borov, hrastov, jelšev in mecesnov les.

Dobro uporaben je samo dozorel les. Zato je važno vedeti, ali je rastlo drevo na prisojnem in dosti vlažnem kraju. Najboljši les dobimo iz velikih, starih gozdov, kjer ima vsako drevo dosti prostora in zraka, da se korenine in vrh krepko razvijajo.

Drevje sekamo največ pozimi, ker takrat ni v mezgi (drevesnem soku) in ga je po snegu tudi dosti lažje spravljati iz gozda.

Les, ki ga rabi rokodelc, mora biti popolnoma suh. Da se les popolnoma presuši, ga je treba včasih do tri leta sušiti. Sušiti pa se mora les zlasti spočetka jako polagoma, ker sicer razpoka; zato čelni les z oljnato barvo prepleskamo, da tako zabranimo prehitro sušenje, pri katerem bi les začel pokati.

Ko les skladata, moramo paziti na to, da ga tako naložimo, da more zrak od vseh strani do njega. Včasih ga tudi prekladamo.

Na zraku pa se les kljub temu nikoli popolnoma ne presuši. Zato polagajo mizarji manjše množine lesa v posebne pograde, kjer se posuši tako, da lepo zapoje, kadar potrkamo nanj. Večje množine lesa suše v sušilnicah, kamor dovajajo toploto (paro ali dim) po cevih.

Les pa tudi parimo v parilnicah. Parjena bukovina se po toploti lepo pordeči in se ne veži.

Parjen les je upogljiv; to izkoriščajo zlasti pri bukovini, ki jo parjeno uporabljajo za upognjeno pohištvo. Za to rabo režejo iz lesa letve, ki jih strugarji ostružijo. Ostružene letve pariyo, preparjene pa stiskajo v kalupih iz litega železa. Nato jih devljejo v sušilnice, kjer zvišujejo toploto polagoma na 70° C. Presušeni izdelki ne izgube oblike; to vidimo na pohištvo iz upognjenega lesa.

Les rad gori in gnije. Proti vžigu ga utrdimo s primernimi tekočinami, s katerimi ga prepojimo ali impregniramo. Če ga namažemo z apnom ali ilovico, ki branita, da nima zrak pristopa do lesa, se les ne vname tako hitro in le počasi tli.

Voda sama lesu ne škoduje. V čisti vodi se les drži tako dolgo; to vidimo pri kobilah, ki so vedno pod vodo. Hrastove kobile celo očrne in okamene. Pač pa škoduje lesu prepogosta menjava moče in suše. Zato največ trpe železniški pragi, ki so izpostavljeni solnčni pripekli, moči, snegu, mrazu itd. Tem vplivom se upirata še najbolj hrast in brs.

Preiskave so dognale, da povzročujejo gnilobo neke soli, ki so v lesnem soku. Zato moramo te soli izločiti. V ta namen les parimo v zaprtih kotlih. Para izpere sol. Nato spustimo v kotel raztopino cinkovega klorida in kreosota, ki prepoji les tako, da kljubuje gnilobi in gobi.

Gnil les je zdravju jako škodljiv. Goba se pojavlja rada v pritličju takih poslopj, ki stoje na vlažnih tleh. Zato je treba pri gradnji hiš paziti zlasti na to, da prostori niso vlažni. Proti vlagi pa se varujemo zlasti z zračenjem. Suša, prepila in hlad sploh najbolj uničujeta gobo in gnilobo.

ZANIMIVOSTI

LAŽNA PRINCESA.

V Nemčiji zadnje čase kar mrgoli raznih pustolovcev, ki si lastijo lepo doneče naslove priacev, vojvod, grofic in princes. V mestu Erfurtu je uganjala nedavno svoje pustolovščine 41letna dekla Marta Barthova, ki se je izdajala za prusko princeso. Preiskava proti Barthovi, ki je pokazala, da so nemški plemenitaški krogi še vedno s slepoto udarjeni in da se jim še vedno toži po Viljemu, je bila zaključena te dni. Na dan so prišle vprav gorostasne stvari.

Marta Barthova, katere proteklost je zelo pestra, je bila nekaj časa uslužbena v hiši priaca Avgusta Viljema Pruskega. Tu se je navzela plemenitaških navad in razvad, ki jih je kasneje kot lažna hohenzollernska princesa z uspehom uporabljala. Dasi je bila že priletna in ne preveč prijetne zunanosti, se je nekega dne drzno pojavila v javnosti kot princesa Margareta Pruska.

Državna razredna loterija.

Pri žrebanju 3. razreda XIII. kola Državne razredne loterije so bile izžrebane naslednje številke:

14.114, 76.710, 15.458, 15.499, 40.533, 40.554, 66.632, 66.869, 79.049, 91.715, 91.785, 91.787, 115.678, 9.765, 9.770, 11.538, 20.811, 23.477, 48.536, 71.811, 71.854, 86.399, 111.190, 120.118, 120.155, 120.196, 38.705, 78.125, 116.277, 48.608, 48.656, 70.432, 111.710, 111.720, 56.244, 71.854, 111.812, 121.669.

Zadružna hranilnica, Ljubljana, Sv. Petra oesta št. 19.

V plemenitaških krogih so se kar pulili za naklonjenost žlahtnega gosta.

Roditelji lažne princese so stanovali v vagonu, ona pa je ložirala pri dveh starih damah, kateri je kmalu olajšala za vse njuno premoženje. Preiskava je pokazala, da je ta dekla ociganila več sto oseb za ogromne zneske, nasledlo pa ji je tudi mnogo trgovcev. Da je svoje žrtve čimboli prepričala o svojem dostojanstvu, si je nabavila ogromno količino ponarejenih biserov in briljantov. Nastopala je običajno v lovski obleki, okrašeni z briljanti. Nastopala je kot princesa Margareta ali kot grofica Rittbergova, plačevala pa je s čeki, ki so bili podpisani z njenim pravim imenom. Seveda je vsakdo menil, da je to njen naslov, ki naj v javnosti prikrije njeno visoko pokolenje. Če je hotela napraviti najgloblji vtis, je poklonila presrečnim svojim gostiteljem fotografijo, ki jo je predstavljala v globokem izrezu. Pamet še ni popolnoma srečala nemških plemenitašev!

STRAHOTE JAPONSKEGA POTRESA.

Po podatkih, ki jih zbirajo japonska oblastva, je bila zadnja potresna katastrofa, o kateri smo na kratko že poročali, mnogo hujša kakor se je prvotno mislilo. Iz dosedanjih poročil je razvidno, da je zadela Japonsko ena največjih nesreč, kar jih pomni zgodovina. Doslej so oblastva zbrala točne podatke o pokrajini Tango, kjer je zahteval potres 1699 človeških žrtev. Porušenih je bilo 4548 hiš. Prizadeti kraji nudijo sliko strašnega razdejanja in nepopisne bede. Prebivalstvo je ostalo brez krova in hrane. Beda in trpljenje nesrečnih žrtev je tem večje, ker je začelo naslednje dni potem na Japonskem deževati. Nalivom je sledil vihar in kmalu je začelo snežiti. V nekaterih krajih je zapadlo en meter snega.

Potresni sunki so se zadnje dni še neprestano ponavljali. Ljudje žive noč in dan v strahu za svoje življenje. V hišah, ki jim je potres vsaj deloma prizanesel, so stanovalci sicer ostali, vendar so pa v neprestanem strahu, da se porušijo nad njimi strehe, ker potresni sunki še niso ponchali. Pomožna akcija je zelo otežkočena, ker so železniške proge na mnogih krajih porušene. Največji japonski železniški most se je podrl. Na železniških nasipih so nastale pri potresu globoke in široke razpoke, tako da je promet na mnogih železnicah popolnoma ustavljen.

Viharji onemogočajo sedaj tudi zračni promet. Cela vrsta naselbin in manjših mest je do tal razdejana. Od mest Mineyama, Kaya, Machi in Animo so ostale samo goreče razvaline. Nalvi in viharji so uničili še to, kar je ostalo po potresu. Vse prizadete pokrajine nudijo grozno sliko. Gosti oblaki dima se vale še sedaj nad razdejanimi mesti in vasmí. Iz aeroplana se vidijo med razvalinami celi kupi človeških trupel.

Kako katastrofalen je bil potres, je razvidno iz uradnega poročila, ki pravi, da je bil to od leta 1854. največji potres na Japonskem. Pomožna akcija gre večinoma iz mest Kobe in Osaka, kjer potres ni povzročil toliko škode. Na Japonskem je sedaj nebroj beguncev, ki beže v paniki iz mesta v mesto. Cesta iz Myaze v Miniamo je polna teh slromakov, prezebljih, izmučenih in gladnih tako, da ne morejo več hoditi.

Begunci pripovedujejo, da je mesto Miniamo tako razdejano, da se komaj še pozna, kje je stalo.

ZIVLJENJE NAJSEVERNEJSIH NARODOV.

Eskimi na daljnem severu životarijo večinoma trpko življenje. Le na polotoku Alaski od reke Yukona do rtiča princa Waleskega žive v glavnem kakor evropski narodi. Mnogi imajo bogate rudnike, trgovine in velike črede severnih jelenov. Obleke nosijo večinoma iz obdelane kožuhovine, pa tudi suknene obleke se že pojavljajo. Dekleta se oblačijo kakor Američanke, hodijo v šolo in se mnoge omože z belokožci.

Izven tega ozemlja se pa zopet pričinja beda. Za bivališče si Eskimi v teh krajih izkopljejo jamo, ki jo zavarujejo in utrdijo zunaj z ilovico. Oblačijo se izključno v kožuhovine, mesto perila nosijo zajčje kože. Šol nimajo kakor njihovi rojaki na južnem delu Alaske ali v Kanadi, pač pa se uče sami v večjih skupinah. Poleg materinščine obvladajo mnogi tudi angleščino. Njihova bivališča so zelo raztresena.

Eskimi, ki so naseljeni okrog polarnega kroga, zapuščajo poleti svoja bivališča in gredo v gore na lov. Ženske ostanejo doma in obdelavajo kože. Stalnega bivališča ti Eskimi sploh nimajo. Mude se pač tam, kjer se jim obeta dober lov. Če se jim približa belokožec, se takoj skrijejo in zato smatrajo mnogi raziskovalci te kraje za neobljudene.

Naj ob tej priliki opišemo tudi tako zvane polarnike. To so ljudje, ki so se naveličali življenja v prosvetljenem svetu in ki jih žene hrepenenje po pustolovčinah v daljne severne kraje. Večinoma so to lovci. Pravi polarnik ne stori ničesar samo za denar, ki v teh krajih itak nima posebne vrednosti. Divjačino zamenjava za orožje, strelivo, jestvine in druge potrebščine. Na lov mora hoditi često, ker mu sicer zmanjka življenjskih potrebščin. Kakor vsako živo bitje tako si zna tudi polarnik v borbi za obstanek pomagati z različnimi zvijačami. Neki raziskovalec je naletel pri polarnikih na zanimivo vabo za divje zveri. Vaba je slična majhnemu gramofonu. Lovci si poišče udobno mesto v puščini, in sicer po možnosti blizu skal. Tu iz izkoplje luknjo, ki jo pokrije z mrežo, za katero skrje nekako piščaljko, ki pod pritiskom vetra sama piska, odnosno tuli, in sicer tako, da bi nepoučena oseba mislila, da sliši volka ali lisico. Okrog te pasti nameče kose zastrupljenih rib. Ko je vse gotovo, se skrje in čaka. Čim potegne veter, se začujejo živalski glasovi, ki jih nosi veter daleč naokrog. Zveri slišijo ta glas in se približajo pasti. Tako jih lovec iz zasede prav lahko pobija ali pa se živali same zastrupijo. Znani so primeri, da je ujel polarni lovec na ta način poleg volkov v eni zimi do 15 severnih lisic, kar pomeni lep kapital.

Sicer je pa življenje na severu pusto in neporno. Ljudje se valjajo po umazanih luknjah globoke pod zemljo in kadar kdo umrje, ostane tam, ker ga je dohitela smrt. Sneg ga zamete ali pa ga požro divje zveri.

Zanimivo je, kako si znajo prebivalci severnih krajev pomagati v boju proti volkovom, ki jih je tamkaj brez števila. Polarnik prežene krdelo volkov brez orožja. Okrog vratu obesi jermene, na katerih sta pritrjeni dve svetiljki, napolnjeni z bencinom. Pod njima je električna baterija, tako da lahko svetiljki vsak čas prižge. Pred vsako svetiljko je reflektor z brušenim steklom, tako da so te svetiljke podobne avtomobilskim. Kadar se taka svetiljka razgori, širi tako ostro svetlobo, da se noben volk ne upa blizu. Izkušeni polarnik se zapodi na sanel naravnost proti čredi volkov, ki jim močna svetloba vzame vid tako, da lahko stopi lovec med nje, ne da bi se mu kaj zgodilo. Običajno se pa ustavi polarnik na primerni razdalji in začne metati volkovom zastrupljeno meso. Redko se pripeti, da bi volkovi polarnika, ki je opremljen s takimi svetilkami, napadli ali preganjali. Pa tudi, če bi se to zgodilo, ima še vedno pri rokah puško, da se jih ubrani. Komaj pa luč ugasne, planejo volkovi na zastrupljeno meso in čisto ostane na takem kraju celo volčje pokopališče. Ko se v aprilu polarni viharji po-

Polčevlji za gospode.

Polčevlji za dame.

Visoki za gospode in dame iz laka ali najfinejšega ševroja.

Nikjer tako elegantni in nikjer tako poceni kakor v trgovini

„**DOKO**“
Prešernova ulica št. 9, dvorišče.

ležejo, pobere polarnik zastrupljene volkove in jih odpelje domov. Tu jih odere in proda kože prvi ribiški ladji.

Kdor Ledenege morja še ni videl, piše omenjeni raziskovalec, si ne more misliti, kakšne sile delujejo v narodi in kako neznanen je človek v primeri z njimi. Pomladi se pojavijo na ledu toki tople vode, ki odpro vse morske ožine in zalive. Eskimi smatrajo te toke za božanstvena bitja in jih tudi časte. Topla voda prihaja iz velikih sibirskih rek, ki se izlivajo v Ledeno morje. Pod pritiskom tople vode začne led pokati in ožine se polagoma odpro. Ogromne ledene gore se vale na vse strani in morje in zemlja se stresata kakor med potresom. Komaj je ta naravni proces končan, se pojavijo ogromne množine najrazličnejših rib. In tedaj imajo polarniki dela čez glavo. V večjih skupinah se napotijo v zalive, kamor se ribe zatekajo. Plima vrže v zalive ogromne količine rib, ki jih polarniki love in odvažajo v svoje naselbine. Poleg rib vrže voda v zalive tudi druge morske živali, kakor mrože, morske konje, morske krave, rake, školjke, morske slone itd. Vsi ti prebivalci morskih globin leže brez moči na obali in polarniki jih ubijajo kar s palicami ali železnimi kiji. Meso dajejo psom ali pa ga porabijo pozimi za zastrupljanje zveri.

Eskimi so na vodi pravi mojstri. Smrt jim je stalno za petami, toda to jih ne moti. Največkrat se spuste na odprto morje zaradi kitov. Polarniki so v kitolovstvu pravi mojstri in love kite s posebno pastjo, podobno kolesu, ki je znotraj opremljeno z dolgimi žebli. Past položi polarnik preko morske ožine ter jo pritrdi z železnimi kavli. Kit priplava v ožino in obtiči med žebli. Seveda se kit ne da zlepa ujeti. Čim začuti v telesu železo, začne razbijati z repom, toda kolo je prožno in tako se pasti ne more otresti. Ako se posreči, obdržati morskega velikana v pasti, se mu lovci približajo in ga začno obdelavati s sekirami. Končno se zavalji kit na stran in začne krvaveti. Običajno živi po omamljenju še eno do dve uri. Nato ga lovci potegnejo za glavo v ožino in čakajo plime, ki dvigne orjaka na led. Tu ga polarniki razsekajo in po kosih odvažajo v svoje naselbine. Lov na kite je vedno znamenit dogodek. Eskimi ga praznujejo s petjem in plesom.

× **Mrtvec ne more k sodni razpravi.** Na Dunaju je sodišče terjalo od nekega Ullmanna plačilo dolgov. Sodišče je pozvalo dolžnika k obravnavi, toda pozivnica je prišla nazaj s pripombo, da je dolžnik mrtev. Proti mrtvemumu je težko sodno postopati in zato je sodišče pozvalo tožiteljevega zagovornika, naj odstopi od tožbe, toži pa naj raje njegove dediče. Vestni advokat se je začel takoj zanimati, ali je obtoženec zapustil kako premoženje, in je povabil tožitelja, naj se zglaši v njegovi pisarni. Tožitelj je prišel k odvetniku in ves razočaran izvedel, da je njegov tožnik umrl. Vest o dolžnikovi smrti se mu je videla tem bolj čudna, ker je še pred dvema dnevi vama videl svojega dolžnika na ulici, tik pred prihodom k odvetniku pa v kavarni. Na podlagi tožiteljevih informacij je odvetnik zahteval, naj se sodno postopanje nadaljuje. Sodišče je njegovi zahtevi ugodilo in znova pozvalo obtoženca k razpravi. Toda pozivnica je prišla nazaj s pripombo, da je obtoženec še vedno mrtev. Možak, ki očitno še živi, bi se pač rad izmazal.

Listnica uredništva

Sv. Peter na Medvedjem selu. Dopis je brez podpisa. Sicer pa je historija o oživiljenem mrliču nedvomno bosa.

Draga. Slika se ni dala napraviti.

Ig. Vse skupaj je tožljivo.

Podpeč. Ne spada v list!

Novi kot. Ne spada v list in je tudi proti zakonu.

Gorenja vas. Proti zakonu.

Šmartno pri Velenju. Žal, je preveč osebno.

Vrhnika. Proti zakonu.

Šenčur pri Kranju. Vaš dopis je malo v nasprotju z zakonom. Prosimo Vas pa, da nam večkrat poročate o domačih zadevah. Zlasti so nam dobro došle prav kratke stvari.

ZA SMEH IN KRATEK ČAS

Dobra gospodinja.

Gospodinja služkinji: «Kaj, vsaka dva tedna hočete imeti en dan prost? Tega še mojemu možu ne dovolim.»

Ne mara pridnih otrok.

Profesor pride na obisk. Gospodinja privede svojo hčerko, mu jo predstavi in vpraša: «Ali imate radi otroke, gospod profesor?»

Profesor: «Poredne otroke imam zelo rad, ne pa pridnih.»

Gospodinja: «Kako zanimivo! Zakaj pa to?»

Profesor: «Pridni otroci ostanejo dolgo v hiši, poredni pa se kmalu odstranijo.»

Na cestni železnici.

V polnem vozu cestne železnice sedi debela gospa, ki tehta svojih 100 kilogramov. Stisnjen poleg nje sedi droben deček. Gospa se razgleduje po vozu in opazi dve mladi gospodični stati v bližini. Zato pravi dečku: «Ti, zakaj pa ne vstaneš, da bi vsaj ena gospodična lahko sedla?»

Deček: «Zakaj pa vi ne vstanete, da bi obe lahko sedli?»

Pretkanec.

Sodnik: «Povejte vendar, kako se vam je moglo posrečiti, da ste podnevi na obljudeni ulici odprli z vitrihom vrata. Ali se niste bali, da bi vas kdo zasačil?»

Vlomilec: «Ne, gospod sodnik. Naredil sem se pijanega in na glavo sem si dal dijaško čepico in tako so se ljudje samo smejali, ko sem se ukvarjal z vratmi.»

Dobrosrčnost.

Graščak je potožil kravji dekli: «Prišli so hudi časi, Katra, kužna bolezen nam je pobrala že skoro polovico goveje živine.»

Katra: «Bog ohrani le Vas, milostljivi gospod, potem imamo še vedno dovolj!»

Veliko naročilo.

Hotelir je pisal vinarški zadrugi v Kurji vasi: «Pošljite mi takoj deset zabojev butilk letnika 1917. Janez Trebušnik, hotelir v Žabji vasi.»

Takoj pod podpis pa je pripisal: «Pravkar je prišla moja žena iz kleti ter povedala, da imamo še dovolj butilk. Torej jih ni treba pošiljati.»

Priporočilo.

Iz pisma: «Dragi Melhior! Včeraj me je obdala moja žena z dvema krepkima dečkoma. Priporočam se tudi Tvoji gospe soprog! Te pozdravlja Tvoj srečni Miha.»

Zadnja neumnost.

Trgovec: «No, pa vzemite mojo hčerko in bodite srečni z njo. Samo obljubite mi, da ne boste več počenjali takih neumnosti.»

Ženin: «Prav zares jih ne bom. To bo zadnja.»

Red mora biti.

Pisarniški predstojnik Zguba je silno natančen. Nekega dne pokliče slugo, mu izroči kup starih aktov in mu naroči:

«Gašper, uredite te akte po abecedi in jih sežgite.»

MALI OGLASI

Sadno drevje.

Prvovrstne jablane in hruške oddaja drevesnica Stopar v Velenju. 83

Proda se posestvo

ki je zelo pripravno za kak obrt, zaradi bolezni in starosti. Zraven je tudi gospodarsko poslopje, travniki, njive, sadni vrt in gozd. Cena 80.000 Din. Odproda se tudi samo polovica posestva. Kupni pogoji so ugodni. — Več se izve pri Fr. Zorku v Planini, pošta Raka pri Krškem. 79

Prodaj malo posestvo

v Mokronogu; hiša je z opeko krita, oddaljena pol ure od postaje in deset minut od trga. Nekaj njiv, travnika in gozda je pri hiši. Cena 30.000 Din. — Pojasnila daje Franc Klanašek, predilnica v Litiji. 78

Prodaj posestvo

obstoječe iz hiše in dveh velikih njiv. Pred hišo je sadni vrt, iz katerega se pridelava čez 600 litrov jabolčnika. Pri hiši se redi lahko tudi eno govedo. Posestvo je od postaje oddaljeno 15 minut. Cena 25.000 do 30.000 Din. Ogleda se lahko na licu mesta. Jakob Vork, Zaverše, pošta Grobelno. 80

Brazilačna knjiga: „Preporod zdravja“

z zdravniškimi ocenami in pismi bolnikov o delovanju čudežnega zdravila „Kalefluid“ D. Kaleničenka. Pisati Beograd, Pop Lukina 1, Miloš Marković. 67

Teško gospodarsko stanje upošteva novo otvorjena trgovina manufakturnega blaga

„LJUBLJANSKI OBLAČILNI BAZAR“

na Mestnem trgu števil. 6

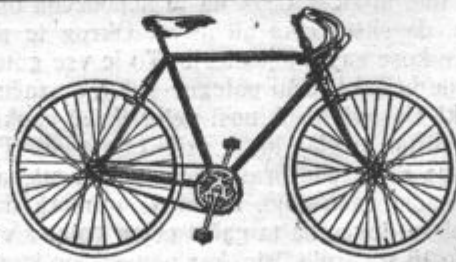
s svojimi nizkimi cenami, ki omogočajo slehernemu nabavo

novih pomladanskih oblek

Hočete imeti dobro kolo?

Kupite si prvovrstne francoske znamke

AIGLON

Močno cestno kolo . . . . . 1650 Din
Luksuzno cestno kolo . . . . . 1800 .
Sportno cestno kolo . . . . . 2000 .
Dirkalno „Tour de France“ kolo . . . . . 2200 .
Žensko kolo . . . . . 1950 .

Jako lahki tek, čvrsto in solidno izdelano. — Za vsako kolo jamstvo.

VIKTOR BOHINEC, LJUBLJANA
Dunajska c. 21

ŽIVČNO

bolnim, slabotnim, onemoglim ter prezgodnje ostrelim se priporoča „Kalefluid“ D. Kaleničenka (ekstrakt iz živalskih žlez), ki krepi in vrača zdravje in delovno sposobnost organom. To potrjujejo tišči zdravnikov ter sto in sto bolnikov samih iz različnih držav, tako iz Angleške, Francoske, Amerike, Rusije, Poljske, Romunije, Jugoslavije in dr. Za svoje vrline je bil „Kalefluid“ odkrivan na higijenski razstavi v Parizu, Londonu, Bruslu in Florenci s 4 „grand prix“ in s 4 velikimi zlatimi kolajnam.

Detajlna naučna literatura D. Kaleničenka „Preporodjaj“ z zdravniškimi ocenami ter zahvalnimi dopisi od bolnikov se pošlje vsakomur brezplačno. Obrnite se: Beograd, Pop-Lukina br. 1. Lit. D. Miloš Marković. 77

Priporočajte in širite „Domovino“!

REVMATIZEM.

Zahvalna izjava.

75

Gosp. dr. I. Rahtlejevu

Beograd, Kosovska ulica 43.

Dolgo sem bolehal na revmatizmu in ni živega bitja na svetu, kateremu bi privoščil bolečine, na kakršnih sem trpel. Zdravilo sem uporabljal tako, kakor ste mi Vi sporočili in sem resnično popolnoma ozdravil. Ne vem, kako bi se zahvalil za Vaše zdravilo „Radio Balsamica“. Prosim Vas, da mi pošljete še eno steklenico, če bi se mi bolezen povrnila. V zadnjem času je bilo pri meni mnogo ljudi, katerim sem dal Vaš noslov. Še enkrat se vam najtopleje zahvaljujem za Vaše izredno zdravilo in za ozdravljenje. Tisočkratna hvala, Vaš vdani klient

Jakob Hrovatin, gostilničar.

Velike Lašče, 23. marca 1925.

Zdravilo „RADIO-BALSAMIKA“ izdeluje, prodaja in razpošilja po povzetju laboratorij „RADIO-BALSAMIKA“ dr. I. Rahtlejeva v Beogradu, Kosovska ulica 43, pritličje 6

Čitateljem „Domovine“ se priporoča znano domače podjetje

pri „ČEŠNIKU“
LJUBLJANA, Lingarjeva ulica.

Velika zaloga pomladanskega in letnega blaga za ženske in moške obleke.

Največja izbira novih svilenih rut in šerp.

Pri nakupu bališča se priporoča ženinom in nevestam.

V zalogi samo češko in angleško blago.

Postrežba poštena! 82

Ako hočete biti lepi

ako se hočete veseliti nad svojim dobro negovanim licem, svojimi rokami in svojimi vedno lepše postajajočimi lasmi, uporabljajte tudi Vi, kot mi:

Fellerjeva mila zdravja in lepote z marko „Elsa“, najplemenitejše kakorosti, ki vsebujejo medicinsko-preizkušene, dobro delujoče sestavine, ki se opijejo v koži in jo oplemenjujejo. Poizkusite enkrat:

Elsa lilijna mlečno milo
Elsa rumenjakovo milo
Elsa glicerinsko milo
Elsa boraksovo milo
Elsa katransko milo
Elsa milo za britje
in nikdar ne boste hoteli uporabljati drugega mila. Za poizkus 5 kosov Elsa-mila že z zavojnico in poštino vred 52 Din.

Fellerjeva kvačkasta pomada za obraz in nogo kože „Elsa“. Ona vam obrani mladost in lepoto, gladi gube na koži in jo dela gibko, baržunasto-mehko. Strmeli boste, kako hitro vam ginejo pege, mozolci, sojedci, razpokana in rdeča mesta.

Fellerjeva mečna „Elsa“ pomada za rast las zabranjuje izpadanje las, preprečuje osivost, odstranjuje prhljaj, dela krhke lase, mehke, gibke in pospešuje rast las. Za poizkus 2 lončka ene ali po 1 lonček od obeh pomad z zavojnico in poštino vred 38 Din.

Te cene se razumemo le, če se pošlje denar v naprej, ker se pošilja proti povzetju poština zviša za 10 Din.

Naročila je nasloviti različno takole:
Eugon V. Feller, lekarnar, Donja Stubica, Elsatrg 360 (Hrvaška).